

# Bulletinen



OLYMPIAHISTORISKA VÄNNER

NR 2-2023  
ISSN-72591104



**London-OS -48**

**HURRA!  
VAD VI  
VA'  
BRA!**

**Ålder-  
mannen  
nära 100**



**Kvärre minns  
det stora  
kanotbråket**



**Segebercept  
enligt  
Lemming**



## Samarbete håller OS-historien levande

**SOK har fått en ny ordförande, Hans von Uthmann och även Riksidrottsförbundet har en nyvald ordförande i Karl-Erik Nilsson. På Fotbollförbundet håller Fredrik Reinfeldt i ordförandeklubban.**

Men Olympiahistoriska föreningens, SOF:s, nya ordförande låter vänta på sig. Trots idogt arbete lyckades valberedningen inte presentera någon kandidat vid SOF:s årsmöte. För att lösa problemet med ny ordförande kommer det att hållas ett extra årsmöte i höst.

I väntan på detta hälsar vi två nya, välmeriterade krafter varmt välkomna till SOF:s styrelse: Lennart Bernström och Jan Ternhag. De presenterar sig själva i detta nummer av Bulletinen.

Vem ordföranden än må bli så bjuds många framtida möjligheter för att öka intresset för olympisk historia.

Bland annat genom samverkansprojektet Olympiahistoriska Vänner, OHV som verkar inom följande fyra områden för att hålla den olympiska historien levande: forskning (kopplat till högskola/universitet), museum (Riksidrottsmuseet), event och media. Bulletinen är ett exempel på det sistnämnda.

### Inbjudan till föreläsning

Eventruppen ska organisera och ordna både digitala och fysiska möten. Inte bara i Stockholm, utan även ute i landet i samverkan med lokala och regionala idrotts-historiska föreningar. På sista sidan i tidningen finns en inbjudan till ett kommande event – en digital föreläsning.

Apropå ambitionerna för breddat intresse av olympisk historia så har SOF:s Facebook-grupp fått en ordentlig skjuts framåt tack vare Göran Löwgren som stadiet uppdaterar sidan med aktuella olympier och deras födelsedagar. En modernare variant av "Olympiska familjen" och ett sätt att få facebookbesökare att upptäcka vår förening. Facebook-gruppen har nu fler än 1 200 medlemmar.

Klart framgångsrikt!

### Kan vinter-OS i Sverige bli verklighet?

Kanske är ökningen på Facebook en indikation på ett ökat allmänintresse för OS?

Uppgiften att SOK beslutat att gå vidare med sin ansökan om att få arrangera vinter-OS och Paralympics 2030 togs emot oväntat positivt. Sju av tio tycker att Sverige ska söka, under förutsättning att det blir hållbara, demokratiska och kostnads-effektiva spel. Nu pågår dialog med IOK. Må hända att IOK tycker det är tid att för första gången förlägga spelen till en av de främsta vintersportnationerna?

Svaret dröjer till dagarna före sommar-OS i Paris, i juli 2024.

Fram till dess får ni hålla till godo med befintlig OS-historia och sända en tack-samhetens tanke till de sportjournalister som medverkar i Bulletinen.

Toppklass – och med läsekre-tens uppskattning som enda arvode.

Ha en skön sommar alla!

*Sten Feldreich*

REDAKTÖR



### Bulletinen – Olympiahistoriska Vänner

Organ för Sveriges  
Olympiahistoriska  
Förening.

Bildad 3 mars 1986.  
Nr 2 2023  
136 från start

Redaktör/ansvarig  
utgivare:

Sten Feldreich  
sten.feldreich@  
gmail.com

Layout: Tina Danielsson  
Ord & form

Tryck: KPH Uppsala  
Nästa nummer utkommer  
i slutet av september.  
Välkomna med bidrag  
senast 1 september.

## Detta nummer innehåller

- |    |  |    |   |
|----|--|----|---|
| 2  | Samarbete håller OS-historien levande<br><i>Sten Feldreich</i>         | 28 | Segerrecept enligt Lemming<br><i>Sten Feldreich</i>                         |
| 4  | Ett viktigt OS på många plan<br><i>Göran Löwgren</i>                   | 32 | På första parkett när Wassberg nobbade guldet<br><i>Anders Olsson</i>       |
| 7  | "Skärpnig Garvis inget trixande nu"<br><i>Göran Löwgren</i>            | 34 | Att komma nära stjärnorna kan vara skrämmande<br><i>Åke Sintring</i>        |
| 11 | Femte länken i tidernas anfall<br><i>Ken Olofsson</i>                  | 37 | Den olympiska familjen Sista skären mot hundra<br><i>Thord Eric Nilsson</i> |
| 14 | Tre tunga segrar i friidrott<br><i>Göran Löwgren</i>                   | 52 | Avlidna olympier  |
| 17 | Sverige näst bäst – hur man än räknade<br><i>Göran Löwgren</i>         | 53 | SOF:s årsmöte   |
| 20 | "Orkeslösa skolflickan" den mest fotograferade<br><i>Göran Löwgren</i> | 54 | Nya i styrelsen   |
| 24 | Stora kanotbräket – som jag minns det<br><i>Stellan Kvärre</i>         | 56 | Kunglig glans i OS-historien  |

## Olympiahistoriska Vänner

Bulletinen är en del av projektet OLYMPIAHISTORISKA VÄNNER. Ett samarbete mellan Sveriges Olympiska Komité, Sveriges Olympiahistoriska förening och SCIF. Målsättningen är att på olika plan främja intresset för olympisk historia.



SVERIGES  
OLYMPIAHISTORISKA  
FÖRENING

Föreningens ändamål att bedriva olympiahistorisk verksamhet.

REPRESENTANTER  
FÖR OHV  
*Anders Engström*  
tel: 070-775 1336  
anders.engstrom46@gmail.com  
*Sten Feldreich*  
tel: 070-763 1053  
sten.feldreich@gmail.com



SVERIGES  
OLYMPISKA  
KOMMITTÉ

SOK är högsta beslutande organ för olympiska spelen i landet och ansvarar för det svenska deltagandet i OS.

LEDNING  
Ordförande  
*Mats Årjes*  
Verksamhetsansvarig  
*Peter Reinebo*



SÄLLSKAPET  
SVENSKA  
OLYMPIER

Är ett sällskap inrättat av SOK med syfte att vara ett nätverk för alla idrottare som tävlat för Sverige i ett olympiskt spel. "En gång olympier – alltid olympier".

KONTAKTGRUPP  
*Gunnar Larsson*  
*Pernilla Wiberg*  
*Jonas Bergqvist*  
*Caroline Jönsson*



SVERIGES CENTRAL-  
FÖRENING FÖR  
IDROTTENS  
FRÄMJANDE

SCIF arbetar med att främja idrotten, bland annat genom stipendier och genom att på olika sätt redovisa idrottens historia, till exempel i årsskriften Blå Boken.

Ordförande:  
*Raine Söderberg*  
Kontaktperson:  
*Elisabeth Danielson*

**75**  
ÅR SEDAN

# Ett viktigt OS på många plan

**Folk bänkades runt radioapparaterna och följde Sven Jerrings levande referat. De stora svenska framgångarna i London-OS 1948 kom att skapa ett djupt idrottsintresse hos en hel generation. Ur tidningar klipptes referat, resultat och bilder som sparades i särskilda samlingsböcker. En av dem som samlade på OS-bilder var Arne Ljungqvist, 17 år.**

Den blivande dopningsjägaren, IOK-medlemmen, Riksidrottsbasen, friidrottspampen, professorn, GIH-rektorn och läkaren var då en 17-årig läroverkselev med passion för att hoppa höjd.

–Friidrotten var naturligtvis det som intresserade mig mest, säger Arne. Särskilt kommer jag ihåg hur jag och mina kompisar med spänning följde Arne Åhmans seger i tresteg. Han hoppade först av alla och fick till ett jättehopp. Sedan försämrades vädret och det blev allt svårare att prestera bra resultat. Till allas förvåning visade sig Åhmans första hopp räcka till seger. Det skrattade vi gott åt.

–1 500 metersloppet var annars höjdpunkten. Alla hade räknat med att Lennart Strand skulle vinna. I stället blev det Henry Eriksson. En stor sensation.

**ÄVEN OM OLYMPISKA TÄVLINGAR** inte kunnat anordnats på tolv år, så var OS något som unge Arne var väl insatt i.

– Jag var visserligen bara fem år när OS avgjordes Berlin 1936. Men evenemanget var något som de vuxna diskuterade och



det påverkade mig. Jag tittade på bilder, och så fort jag lärt mig att läsa började jag sluka böcker om OS.

1948 var Arne Ljungqvist redan ett namn i friidrottskretsar. Han hade skapat tidningsrubriker genom att 1947 vinna höjdhoppet i Skolungdomens på 1.80, ett sensationellt bra resultat av en 16-åring. Höjdhoppet i OS

1948 vanns av John ”Jack” Winter från Australien på 1.98. Bäste svensk var Göran Widenfelt, som stannade på 1.90.

–Av de internationella stjärnorna i London var Fanny Blankers-Koen den största med sina fyra guld! Så gillade jag sprintern Alastair McCorquodale. Den bleka skotten såg på bilderna så udda ut bland de välväxta amerikanerna.

## Övriga idrotter då?

–Nja, för mig var det mest friidrotten som gällde. Och så var det säkert för de flesta. Det här var precis efter Gunder Hägg och Arne Anderssons glansdagar, så intresset för friidrott var enormt.

**ARNE LJUNGQVIST HÅLLER MED** om att London-OS 1948 var speciellt inte bara för



*En ung Arne Ljungqvist säkrade prestigefyllt vandringpris åt sin skola.*

honom utan för hela hans generation. Med åren har han också insett hur viktigt det var att OS kunde anordnas så pass snabbt efter det förödande världskriget.

–Du ska veta att Sverige hade en central roll i att övertyga briter om att genomföra spelen, berättar Ljungqvist.

Dåvarande IOK-ordföranden Sigfrid Edström och arvprinsen Gustaf Adolf (kung Carl XVI Gustafs far) ska ha ordnat till ett särskilt möte med beslutsfattarna i Storbritannien. I London träffade de representanter för kungahuset, politiskt ansvariga och högsta idrottsledningen. Ett initiativ som ska ha haft en avgörande betydelse.

Arne Ljungqvist fick i slutet av 1970-talet kännedom om detta genom före detta presidenten i Internationella friidrottsförbundet IAAF, holländaren Adriaan ”Adje” Paulen.

Det speciella mötet torde ha ägt rum 1946, då Paulen precis kommit med i IAAF och året före arvprinsens tragiska bortgång.

– Vår nuvarande kung var med vid en middag då Paulen berättade det här. Och kungen var mycket intresserad, berättar Ljungqvist.

**EFTER OS 1948 FORTSATTE** Arne Ljungqvists idrottskarriär. Sista gymnasieåret såg han till att Bromma läroverk säkrade totalsegern i prestigefyllda Kungens kanna, ett vandringpris till den bästa skolan inom en idrott. Arne vann höjd, stav och spjut, och kom dessutom tvåa i diskus. Personrekordet i höjd var nu 1.89 och drömmarna om att själv bli olympier började bli realistiska.

OS-året 1952 hade Ljungqvist tagit plats i 2 meters-klubben. Och till Helsingfors kom han med stora förväntningar. Men OS-deltagandet kom att bli ett tragikomiskt minne.

– Jag gick in på 1.90 och rev grovt. Jag fattade ingenting. Min ansats stämde inte alls. Jag tvingades hoppa helt på känsla. Jag lyckades ta mig över 1.90, men mer blev det inte. Veckan efter hoppade jag 2.01.

Det visade sig finnas en förklaring till Ljungqvists svaga OS-insats. Norrmannen Björn Gundersen hade nämligen av misstag flyttat Ljungqvists ansatsmarkering i tron att den var hans. Svenskar på läktaren uppfattade vad som hände och försökte förmedla detta till Ljungqvist. Men budskapet gick inte fram.

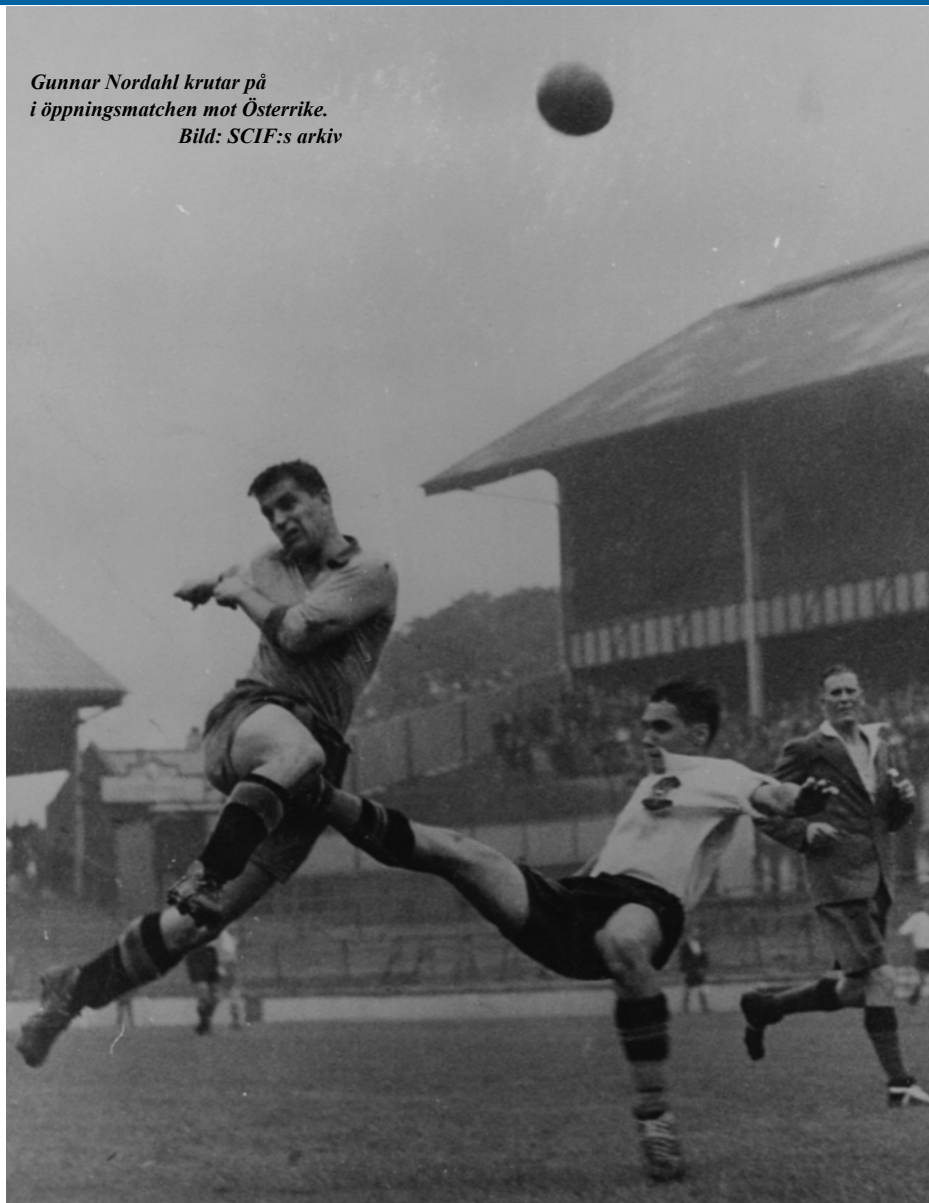
– De gestikulerade och stod i, och jag vinkade glatt tillbaka, minns Ljungqvist.

1952 blev Arnes sista tävlingssäsong. En knäskada satte stopp för en fortsättning.

Men den olympiska karriären var ju långt ifrån slut med det. Den hade knappt börjat.

GÖRAN LÖWGREN





Gunnar Nordahl krutar på  
i öppningsmatchen mot Österrike.  
Bild: SCIF:s arkiv

”Vi fotbollsintresserade smågrabbar som följt OS-festen via radioapparaten rusade ut på gatorna, hoppade, tjoade och sjöng följande käcka ramsa till melodin ’Papperspolkan’: ’Torsten Lindberg, Erik Nilsson, Bian Rosengren fram till Kjell Rosén, Kjell Rosén till Gren. Gren han nickar Nordahl skjuter, Nordahl gjorde mål, mål mål mål, mål mål mål, Nordahl gjorde mål!’”

BERTIL SIBERGER, 81 ÅR, LIMHAMNMINNS OS-GULDET 1948. PÅ DEN TIDEN HETTE HAN SVENSSON I EFTERNAMN. UNDER 1960-TALET VAR HAN FOTBOLLSMÅLVAKT I I MALMÖ FF.

## ”Skärpning, Garvis inget trixande nu!”

**När Sverige gjort 3–0 och 4–0 tyckte liraren Henry ”Garvis” Carlsson att han kunde bjuda på lite publikfrieri. Han blev genast åthutad av lagkaptenen Birger ”Bian” Rosengren. Budskapet var tydligt: inget trams nu, koncentrera dig!**

Nervositeten och osäkerheten genomsytrade det blågula fotbollskämparna i den andra matchen i OS-turneringen i London 1948. Händelserna 1936 satt så djupt i den svenska fotbollssjälen att ingen seger mot ett asiatiskt lag skulle tas ut i förskott.

Traumat från Berlin – svensk fotbolls mest förnedrande förlust, 2–3 mot Japan – fick absolut inte upprepas. Nu var det visserligen ett annat asiatiskt motstånd, Korea, men i alla fall. I den koreanska uppställningen fanns för övrigt en vänsterhalv som ingick i det japanska laget 1936. Korea löd då under japanskt styre.

Wong Sik Kim var visserligen nu 39 år fyllda, men han visste av egen erfarenhet att Sverige var fullt möjligt att besegra.

Lagkapten ”Bian” lyckades hålla koncentrationen uppe på sina kamrater! Sverige vann med 12–0. Gunnar Nordahl gjorde fyra mål, ”Garvis” Carlsson tre, Kjell Rosén och Nils Liedholm två var och Gunnar Gren ett.

–Å detta har man gått och varit nervös för, filosoferade Bertil Nordahl eftertänksamt efter utklassningen.

### Nordahl klippte till direkt

Det första hindret mot det efterlängtrade OS-guldet var annars Österrike, som efter en tuff fight besegrats med uddamålet i en träningsmatch endast tre veckor tidigare. I OS gick det lättare efter en svensk dröm-

start med två Gunnar Nordahl-mål inom tio minuter.

Trots en slutlig 3–0-seger var de brittiska fotbollsanalytikerna – världens kunnigaste, åtminstone enligt eget tycke – föga imponerade.

Starkt försvar, förvisso, konstaterade Daily Telegraph. Men den ende som försökte spela bollarna direkt var tvåmåls-skytten Nordahl. Likafullt var laget ”blott en skugga av de kämpar som ifjol gjorde en så ärorik match mot England.”

En hänvisning till en landskamp, då svenskarna förmått pressa en engelsk uppställning fylld av proffs (en match britterna vann med 4–2).

Så som Sverige spelade mot Österrike skulle de inte ha en chans ens mot det brittiska amatörlaget i OS, löd analysen.

Engelska fotbollförbundets sekreterare Stanley Ross – senare adlad – hade efter den första omgången en klar guldfavorit: Italien, som slagit USA med 9–0.

–Jag blir mycket förvånad om det italienska laget inte vinner alla sina matcher, förklarade den blivande adelsmannen.

### Barfotalirare från Indien

Vad var det egentligen för klass på lagen i det första olympiska spelen efter andra världskriget?

För det första handlade det om amatörlag.



OS-LAGET 1948. Stående fr v: George Raynor (tränare), Kjell Rosen, Gunnar Gren, Bertil Nordahl, Gunnar Nordahl, Henry "Garvis" Carlsson, Nils Liedholm. Knästående fr v: Birger "Bian" Rosengren, Börje Leander, Torsten Lindberg, Erik Nilsson, Sune Andersson. Av finalspelarna saknas Knut Nordahl på bilden.  
Kolorerad samlarbild från Rekord-Magasinet

## GULLLAGET SPLITTRADES

**Åtta spelare i finalelvan försvann snabbt ut till proffslivet i Europa.**

**FINALLAGET:**  
Torsten Lindberg  
IFK Norrköping, mv

Knut Nordahl  
IFK Norrköping, hb  
Proffs: Roma 1950

Erik Nilsson  
Malmö FF, vb

Birger "Bian"  
Rosengren  
IFK Norrköping, hh

Bertil Nordahl  
Degerfors IF, ch  
Proffs: Atalanta 1949

Sune "Mona-Lisa"  
Andersson  
AIK, vh  
Proffs: Roma 1950

Kjell Rosén,  
Malmö FF, hy  
Proffs: Torino 1949

Gunnar Gren  
IFK Göteborg, hi  
Proffs: AC Milan 1949

Gunnar Nordahl  
IFK Norrköping, c  
Proffs: AC Milan 1949

Henry "Garvis"  
Carlsson  
AIK, vi  
Proffs: Atletico Madrid  
1949

Nils Liedholm  
IFK Norrköping, vy  
Proffs: AC Milan 1949

**ÖVRIGA:**  
Kalle Svensson  
Helsingborgs IF, mv

Börje Leander  
AIK, hb

**SPELADE TVÅ  
MATCHER I OS:**

Rune "Killing"  
Emanuelsson  
IFK Göteborg, vh/vb

Egon "Hemliga"  
Jönsson  
Malmö FF, hy

Stellan Nilsson  
Malmö FF, vy  
Proffs: Genoa 1950

Pär "Pära" Bengtsson,  
IF Elfsborg, c  
Proffs: Torino 1949

Stig Nyström  
Djurgårdens IF, vy

**TILL OS 1952** var endast tre spelare från London kvar, endast en från finalelvan: Erik Nilsson.

De övriga var målvaktsreserven Kalle Svensson och Egon Jönsson, också han reserv.

I bronslaget från VM 1950 ingick sju OS-spelare i 16-mannatruppen.

Fyra från guldelvan var kvar: Erik Nilsson, Sune Andersson, Knut Nordahl och Torsten Lindberg. Fast målvakterna hade nu ombytta roller, Lindberg var back-up till Svensson. Övriga var Egon Jönsson och Stellan Nilsson.

Proffsfotbollen hade efter kriget tagit fart i de stora fotbollsländerna, många av de bästa spelarna tilläts därför inte att vara med.

Stanley Ross italienska favoriter betraktades om ett "skollag". Skribenten R:et Eklöw beskrev Österrike som "turneringens enda deciderade proffslag"

Arrangerande Storbritannien hade under den legendariske Manchester United-basen Matt Busby satt ihop en trupp med nio engelsmän, åtta skottar, tre nordirländare och tre walesare. Laget vann med uddamål mot Holland och Frankrike, men åkte ut i semifinalen mot Jugoslavien.

Vissa exotiska inslag fanns i turneringen; Indien, där spelarna tassade runt utan fotbollsskor. Ändå lyckades de skaka Frankrike, som vann med knappa 2-1. Och Afghanistan, där spelarna hade lite svårt med reglerna. Ett inkast gjordes till exempel tre meter in på planen. Stryk med 6-0 mot Luxemburg. Afghanerna var ändå nöjda:

– Det här är en stor dag för oss. Vi trodde vi skulle förlora med minst 15 mål.

## "Firmafinansierade amatörer"

Danmark var en av turneringens förhandsfavoriter. Laget hade stora problem i öppningsmatchen mot Egypten, som överraskade med ett snabbt passningsspel. Ett spel som var kännetecknande för Gais av årgång 1919-1921 "men var rena klåperiet" jämfört med vad egyptierna presterade, konstaterade en västsvensk analytiker. Danmark lyckades till sist ändå vinna med 3-1.

Mexiko var Latinamerikas enda representant. Mexarna försvann direkt mot Korea. Men var fanns Sydamerika? Två år senare spelades VM-final mellan Uruguay och Brasilien. Vid OS 1924 och 1928 hade Uruguay briljerat. Då med proffsspelare.

Förmodligen beror det på en kombina-

tion av en tidigt utvecklad proffsfotboll, samtidigt som det inte fanns någon kraftfull organisation av den inhemska fotbollen. När nu den känsliga amatörfrågan var under lupp fanns i praktiken inga förutsättningar för Uruguay att få ihop ett slagkraftigt lag.

Rudolf R:et Eklöw i Dagens Nyheter ansåg att Sverige och Storbritannien var de enda av topplagen som var amatörer.

Österrike och Holland kom med "firmafinansierade amatörer". Jugoslaviens spelare var "statstjänare i fotboll". Danmark och Storbritanniens lag hade "specialtrimmats halvårsvis". Till skillnad från Sverige.

Så jämfört med tidigare fotbollsturneringar i OS var det här "den högklassigaste som spelats". Så segern var en storartad prestation. Enligt R:et.

– Det var ett ojämnt OS. Europa hade haft krig. Många länder hade inte kommit i kapp. I fotboll var det väl bara Sverige, Danmark och Jugoslavien som kunde ställa upp med starka lag! menade Gunnar Gren i samtal med Bengt Grive i boken "Blågula guld 100 år" (1995).

## "Garvis" stora match

Semifinalen mot Danmark har blivit klassisk för målet, då "Garvis" Carlsson nickar bollen i famnen på Gunnar Nordahl, som står inne i den danska målburen. Offside, vrålade danskarna, men Nordahl var utanför planen, så målet var korrekt.

Svenskarna hade annars börjat matchen svagt och hamnat i underläge, men lyckades behålla lugnet. "Garvis" Carlsson var planens store. "Han gjorde allt med bollen utom att dribbla av den olympiska elden" skrev Daily Mail.

Nu hade de engelska kritikerna börjat mjukna. Harald Mayes i Empire News konstaterade:



”Bollbehärskningen var helt enkelt utmärkt. Vi fick se kombinationer över hela planytan, vilket vi annars så sällan får se i det här landet. Båda lagen var av absolut ligastandard”.

Förre landslagsspelaren Bernhar You, fotbollsredaktör i Star, ville inte sträcka sig så långt, men ändå en bit:

”Matchen var som när våra bästa division 1-lag spelar, mot låt oss säga, vinnaren av amatörcupen”, tyckte han.

Frank Butler i Daily Express var mer berömmade:

”Vi har inte sett sådant spel sedan Manchester United vann cupfinalen i år.

Efter segern med 4–2 var Sverige plötsligt guldfavorit.

### En riktig holmgång

Finalen mot Jugoslavien kom att spelas fredagen 13:e, för svensk fotboll allt annat än en otursdag. Tränaren George Raynor överraskade med att inför matchen komma med helt nya och fräscha landslagströjor. Finalens man var Gunnar Gren. Han gjorde 1–0 och placerade säkert avgörande 3–1 på straffspark. ”De vilda männen från Titos bygder” – jugoslaverna – kvitterade strax före paus. Tidigt i andra halvlek såg Gunnar Nordahl till att åter ge Blågult ledningen.



Lagkaptenen ”Bian” Rosengren bars runt av seger-rusiga lagkamrater.

Bröderna Nordahls mamma Nikolina avstod från att lyssna på Sven Jerrings mål-lande referat i radion. Det var inte utgången av matchen hon var orolig för.

– Jag är rädd om mina pojkar, det kan ju hända både det ena och det andra.

Och det gjorde det. Finalen var en riktig batalj, hård för att inte säga ruffig och brutal. Särskilt utsatt var centertanken Nordahl. Och hårdingen Bertil Nordahl blev illa tilltygad.

”Det var fotbollsspelarna mot våldsverkarna, men som tur var vann fotbollsspelarna till sist, och det får man vara tacksam för icke blott ur svensk, utan även ur civilisationens synpunkt” summerade R:et Eklöv i Dagens Nyheter.

### Rätt lag vann.

”Bian” Rosengren bars i gullstol av lagkamraterna. Norrköpingsresen spelade bara nio landskamper. Han hade varit med i blott en kamp före OS. Ändå var han en självklar lagkapten. Snacka om pondus!

I omklädningsrummet skålade Prins Bertil och Gunnar Nordahl i champagne.

När Gunnar Gren i boken ”Blågula guld 100 år” får frågan av Bengt Grive om vad som är hans ljuvaste minne som fotbollsspelare, så nämner han OS-guldet. Han sätter det före VM-silvret på hemmaplan 1958. Trots att motståndet då var starkare.

Fast i en jämförelse emellan de två landslagen kommenterar Gren:

– OS-laget med Gunnar Nordahl som kanonskytt och hans bror Bertil som klippa i försvaret och med filuren och finspelaren Sune Andersson och kvicke och finurlige Garvis Carlsson hade många kvaliteter, men möjligen var det så att landslaget av årgång 1958 var något stabilare.

GÖRAN LÖWGREN



MFF-publikens favorit. Bolliraren Kjell Rosén som tecknaren Jan Cederholm såg honom.

Från MFF:aren 1947

## Den femte länken i tidernas anfall

**De bästa spelarna ska spela. Så löd parollen i OS-fotbollen 1948. Därigenom fick Sverige ihop ett namnkunnigt femmannaanfall. Den minst omskrivne i den välkända kvintetten med blivande Gre-No-Li och ”Garvis Carlsson är Kjell Rosén från Malmö FF. Ken Olofsson berättar om en egensinnig showman och stark personlighet som i OS gjorde lika många mål som Gunnar Nordahl.**

**1934 DISKVALIFICERADES MALMÖ FF** för brott mot amatörbestämmelserna efter en anmälan av lokalkonkurrenten IFK Malmö. La-

get och dess avstängde ledare Eric Persson återkom inte till allsvenskan förrän 1937. Då byggde han tillsammans med gamle landslagsspelaren och tränaren Harry Lundahl ett lag som skulle visa sig vara mer överlägset andra svenska motståndare än något annat lag dittills varit. 1944 inleddes klubbens första storhetstid med första allsvenska guldet som skulle följas av så många fler. ”Skymfen från 1934 är avtvädd. Vår himmelsblå färg har sent omsider krönts med ärans lager” skrev Persson i klubbtidningen.

En av spelarna som var med om att lägga grunden till framgångssagan var Kjell



*Kjell Rosén den yngre sökte lyckan i Italien.*

Rosén som kom från Sorgenfri, en av Malmös arbetarstadsdelar och började sin resa i Malmö FF som sextonåring. Det blev en tuff början, han fick benet avsparkat av en motståndare som inte gillade MFF men hann ändå debutera i A-laget som junior och fick göra allsvensk debut som 19-åring. 23 år gammal debuterade han i landslaget.

Kjell blev tidigt publikfavorit, inte bara i effektivitet och slit, snarare var han den store teknikern som älskade att göra sina solonummer för att underhålla publiken. Han kunde slå den perfekta straffsparken, utföra den perfekta passningen, helst en perfekt crossboll till vänstertyttern Stellan Nilssons fot, den vänstra och han älskade att utföra paradnumret som han själv beskrev så här "... att dämpa bollen med röven." Så var hans språk, ofta frispråkigt men alltid uppriktigt, han hade ett strävt kallsinne mot sig själv men inte minst mot sin omgivning i laget, både som aktiv och senare i rollen som tränare och mångårig ledare. Han kunde, och gjorde det gärna, dribbla av ett helt försvar, lägga bollen på

mållinjen och springa ett extra varv med målvakten efter sig innan han petade in bollen i målet.

Det blev 108 stycken under 379 A-lagsmatcher, två svenska mästerskap, tre gånger cupmästare. I popularitet i "tidernas MFF" har Kjell bara konkurrens av Bosse Larsson.

**I ETT MÖTE VI HADE** under Kjells senare år berättade han:

– Vi hade ingen taktik på den tiden. Vi spelade för att ha roligt, sen fick dom andra rätta sig efter vårt spel. Vi kunde improvisera och var ändå effektiva.

Men ekonomiskt var det ingen gyllene tid för honom eller de andra spelarna.

–Nä för fan. Vi hade tjugo spänn per match. Efteråt gick vi på bio eller dansade. Det kostade femtio. Varje match var förlust...

Under OS-turneringen 1948 hade landslagsansvarige Putte Kock ett problem: Var skulle han placera det viktiga paret Nils Liendholm och Kjell Rosén ty han ville ha med båda i laget? Han valde att placera de båda halvbackarna och inrarna som yttrar, Liedholm till vänster.

– Det var ok för mig, jag hade spelat ytter förut. Och förresten gjorde jag lika många mål som Gunnar Nordahl, konstaterade Kjell, mer som en upplysning än som självberöm. Det blev tre på fyra matcher i det som skulle sluta med guld. Ett av målen, 3–0 mot Österrike, blev en klassisk beskrivning i Gunnar Grens memoarbok: "Målvakten hade säkert räknat med att Kjell skulle smälla till med hela sin inneboende kraft, men i stället smekte den klipske skåningen till lädret, mjukt och försiktigt som en mor till sitt lilla barn så att det nätt och jämt orkade rulla in vid vänstra stolpen. Den österrikiske målvakten

stod fullständigt handfallen och kunde bara konstatera olyckan. Målet var ett av de elegantaste och kallblodigaste jag någonsin sett."

**1950 BLEV KJELL PROFFS** i Italien. Han hade blivit erbjuden ett kontrakt redan 1948, före någon annan svensk. Men han avstod, delvis på inrådan av Eric Persson. Han vågade inte bli den förste svenske fotbollsspelaren i Italien. Han var skrämdd för ensamheten, språket, kraven och mycket annat. Men när Gunnar Nordahl brutit isen var proffsäventyret en självklarhet. Kjell hamnade i Torino, klubben från Turin som drabbats av en svår flygolycka och fått de flesta av sina spelare dödade eller skadade.

Men det blev ingen stor framgång i Torino. Laget var försvagat och Kjell, som kom dit vid 30 års ålder, saknade sin gamla omgivning i MFF. Han såldes vidare till Novara där italiensstjärnan Piola spelade men medelåldern i laget var 35 år.

– Vi var ganska bra en period där, nästan oslagbara på hemmaplan. Jag trivdes bra i Italien men själva spelet var väl så där ibland. Det var ändå skönt att komma hem, berättade Kjell.

Men han drabbades av det regelsystem som gällde då. Proffs fick inte vara med i svenska klubbtag, det blev en svår tid både privat och idrottsligt. Han tränade smålag som Höganäs och Allians från Malmö och blev senare juniortränare i Malmö FF, en krävande sådan. Spelare och deras föräldrar kritiserade honom hårt för hans kritiska synpunkter – många var rädda för honom och han hade genom tidigare säsonger fått kritik för sitt dåliga humör och en del utvisningar.



*Kjell Rosén den äldre blev styrelseledamot i MFF och privatchaufför.*

Kjell blev utsedd till talangscout i MFF men hans kritiska sinne gjorde att han avfärdade spelare som IFK Göteborg-stjärnan Torbjörn Nilsson, Djurgårdens Anders Grönhagen och Östers forward Tommy Evesson. Om Evesson sa han: "Han duger inte, dom har stuckit benen fel i den jäveln..."

Kjell tyckte att fotbollen hade blivit tråkig och fantasilös, han bedömde spelare efter den kapacitet han själv hade, han tillhörde en annan generation och längtade tillbaka till den lekfulla tiden. "jag kan fortfarande dribbla av dagens juniorer", sa han ofta när han tittade på tränarna.

Han var mångårig ledamot i Malmö FF:s styrelse och under flera år arbetade han som chaufför till sin ordförande, SE-bankdirektören Hans Cavalli-Björkman. Kjell Rosén avled en sommardag 1999, 78 år.

KEN OLOFSSON

*Skriften är journalist och författare. Han arbetade många år som sportreporter på Aftonbladet och senare som TV-journalist inom diverse områden.*





# Tre tunga segrar i friidrott



Regntunga banor när finalen på 1500 meter avgjordes.

## Dubbelt på 1500 meter.

I spåren av proffsförklarade Gunder Hägg, Arne Andersson och Henry Källarne hade Sverige fått fram en rad nya medeldistan-rännare av klass. Lennart Strand, "den skånske antilopen" kallad, räknades som den bästa. Taktiken i OS-finalen på 1500 meter var upplagd för att han skulle vinna. Men det blev i stället den urstarke Henry "Krylbo" Eriksson som kom att dominera på den regntunga kolstybben. Han skulle enligt planerna stå för farthållningen på tredje varvet, vilket är allt annat än ett koncept för en blivande vinnare. Men det hindrade honom inte. En sann OS-hjälte! Strand tog silvret, och på femte plats kom Gösta "Sågmyra" Bergqvist.

## Trippel i hinderlöpning.

Det skulle dröja 52 år och tolv olympiska spel innan Sverige skulle lyckas vinna ett olympiskt guld i banlöpning. Men onsdagen den 5 augusti 1948 hände det. Och då rejält också. Tore Sjöstrand och Erik Elmsäter styrde finalen på 3 000 meter hinder, vid ingången till sista varvet var en svensk dubbelseger klar med Sjöstrand som nummer ett. Den totala succén fullbordades med att Göte Hagström, en

terrängspecialist från Kvarnsveden, spurtade till sig bronsplatsen. Inte konstigt att det knorrades en del i den svensktropp, som beordrats att hålsa på de brittiska kungligheterna just när hinderfinalen skulle avgöras och därför missade den stora triumfen.

## Segerhopp på direkten.

Förhoppningarna om någon svensk framgång i tresteg var små. Men det här kom att bli Arne Åhmans tävling. I finalens första



Tore Sjöstrand.

hopp klämde han i med 15.40, nytt svenskt rekord. Startordningen hade bestämts efter alfabetordning, men Å blev ju internationellt till ett Aa, vilket visade sig vara alldeles utmärkt. De yttre förutsättningarna förändrades nämligen snabbt – till det sämre. De svåraste konkurrenterna närmade sig visserligen, men Åhmans inledningshopp stod sig med fyra centimeters marginal.



Arne Åhman.

## Bragdmannen Wille Grut.

Platssiffrorna 1–1–5–1–8 fick ärevärdiga tidningen The Times att utropa "Världens bästa soldat". Wille Grut vann den moderna femkampen med 15 placeringssiffrors marginal. Helt överlägsen alltså. Men visst blev det debatt när Bragdmedaljen senare under året tilldelades Stadionarkitektens son. Det fanns folkligare olympiska guldmedaljörer.



## Fem brottningsmästare.

Brottning är Sveriges främsta OS-idrott genom alla tider. I London bjöds på ett medaljregn utan dess like. Fem guld och två silver i grekisk-romersk stil och därtill tre silver och och lika många brons i fristil. Att Axel "Acke" Grönberg skulle vinna i mellanvikt var som det skulle. Men det bjöds ändå på dramatik. I finalen fick "Acke" en släng av en besvärlig magkatarr. Kurt Pettersén i bantamvikt var ofta med och tampades om medaljer, men vann sällan. Det såg ut att bli som vanligt, då han åkte på en överraskande förlust i sin tredje match. Men nu stod alla stjärnor rätt och Pettersén fick en efterlängtd förstaplats. Gustav Freij var egentligen reserv i lättvikt, men fick chansen. Den 26-åriga skånevägen visade sig vara både taktisk och mogen i sin brottning och överraskade. Han skrev senare historia med OS-medaljer både 1952 och 1960. Norrlänningen Gösta Andersson i weltervikt var av hårt virke och kallades inte för intet för Granit-Gösta. Han bollade med sina motståndare, men i finalen blev han illa skallad. Blodet forsade och risken var uppenbar att domaren skulle bryta matchen, i dag hade det inte varit någon tvekan. Men så blev det inte, tack och lov. Karl-Erik Nilsson var den största sensationsmannen i guldkvintetten. I en stentuff klass visade skåningen kanonform och fick efter guldet epitetet "bäste svensk".

## Ännu ett Nordahlguld.

Konsttävlingar ingick i de moderna olympiska spelens ursprungliga tankar. De anordnades första gången i Stockholm 1912 och London-OS 1948 blev det sista tillfället. Tävlingsformen var

omdiskuterad, och räknades inte på riktigt i svenska sammanhang. I London prisades Sverige med guld i klassen för skulptur, Gustaf Nordahls "Hyllning till Ling". Skulpturen står vid ingången till Gymnastik- och Idrottshögskolan i

Stockholm. Brons blev det i arkitektur design: Nils Olssons förslag "Tre ronder", en bad- och sportanläggning i Göteborg. Här ingick ritningarna till Valhallabadet, som kom att förverkligas efter pristagarens död.



Stark kvintett. Fr.v. Kurt Pettersén, Gustav Freij, Gösta Andersson, Axel Grönberg och Karl Erik Nilsson.

**Dubbelt upp i gång.** Tre medaljer, varav två guld. Svenskarna dominerade i gång. I de fem milen på landsväg handlade det om John Ljunggren från start till mål. Avståndet till tvåan var sex och en halv minut! Det var den första av Ljunggrens olympiska medaljer, i Melbourne 1956 blev det brons och i Rom 1960 silver. På kortdistansen 10 000 meter satsade John Mickelsson offensivt. Konkurrenterna hotade på slutvarvet, men "Mix" höll. Tvåan var också svensk, Ingemar Johansson. Något att tänka på när det är OS-quiz och frågas om hur många OS-medaljer Ingemar Johansson tagit.

**Början på en era.** Gert Fredriksson skulle före årskiftet fylla 29 år (född 1919) när han vann sina två första OS-guld, det på 10 000 meter var Sveriges 100:e OS-triumf genom tiderna. Han hade emellan 1943 och 1948 vunnit alla tävlingar han ställt upp i. De inställda spelen under andra världskriget berövade honom många chanser till

OS-medalj. Vem kunde tro att det här var början på en OS-svit som ännu står sig som den främsta sommarolympiska! Gerts OS-facit blev till sist: sex guld, ett silver och ett brons.



Gert Fredriksson, dubbel guldmedaljör.

**I skuggan av Gert.** Förutom Gert Fredrikssons dubbla OS-guld i K1 blev det också svenska segrar i K2. Dessa kom lite i skymundan, trots stor dramatik. Gunnar Åkerlund/Hans Wetterström var favoriter på 10 000 m men utmanades av Norge. En överraskning var däremot guldmakarna på 1 000 m, där veteranerna Lennart Klingström/Hans Berglund med nöd och näppe förmådde att ta sig till final. Hans Berglund är far till Bo Berglund, olympier 1964, men främst känd som mångårig läkare i olympiska sammanhang.



Kan beskådas vid GIH.



## Gulden som försvann

Bäst i tävlingen – diskvalificerade för fusk. Allt beroende på en diskriminerande regel. Ridsporten var vid denna tid begränsad till att enbart gälla för "gentlemän", och med det avsågs att vara officer. Stamanställda av lägre grad ansågs som proffs. Svenskarna trodde de var smarta då Gehnäll Persson uppgraderas från fanjunkare till fänrik lagom till OS. Svensklaget med rytmästare Boltenstern, major S:t Cyr och



**Gehnäll Persson.**

diskvalificerades det svenska laget. Och guldmedaljerna fick skickas tillbaka. Till nästa OS försvann den gammalmodiga "gentlemanna-regeln".

den "falske fänriken" Persson var överlägset bäst och vann lagguldet. Men när det uppdagades att Persson degraderats efter OS, diskvalificerades det svenska laget. Och guldmedaljerna fick skickas tillbaka.

**Gymnastikdamerna.** Emedan det delades ut medaljer i alla tänkbara grenar för de manliga gymnasterna, var det för damerna endast tävlingen i trupp som gällde. Men hade alla delmomenten premierrats skulle Karin Lindberg ha triumferat i såväl hopp som i ringar. Som trupp var också de åtta svenska gymnasterna i särklass i det fria programmet. Nu blev det ingen medalj alls, eftersom laget sammanlagt slutade fyra. Men vid nästa OS fick damerna medaljer även i individuella grenar.

### 17 GULD BROTNING

**Gösta Andersson** grek-romersk stil, weltervikt  
**Gustav Freij** grek-romersk, lättvikt  
**Axel Grönberg** grek-romersk, mellanvikt  
**Karl-Erik Nilsson** grek-romersk, lätt tungvikt  
**Kurt Pettersén** Brottning, grek-romersk, bantamvikt

### FOTBOLL

**Torsten Lindberg, Knut Nordahl, Börje Leander, Erik Nilsson, Birger "Bian" Rosengren, Bertil Nordahl, Sune Andersson, Kjell Rosén, Gunnar Gren, Gunnar Nordahl, Henry "Garvis" Carlsson, Nils Liedholm**

### FRIIDROTT

**Henry Eriksson** 1 500 m  
**Tore Sjöstrand** – 3 000 m hinder

**Arne Åhman** – tresteg

### GÅNG

**John Mikaelsson** 10 km  
**John Ljunggren** 50 km

### KANOT

**Gert Fredriksson** K1 1 000 m  
**Gert Fredriksson** K1 10 000 m  
**Hans Berglund/Lennart Klingström** K2 1 000 m  
**Gunnar Åkerlund/Hans Wetterström** K2 10 000 m

### MODERN FEMKAMP

**William Grut**

### KONST

**Gustaf Nordahl,** skulptur

### 11 SILVER BOXNING

**Gunnar Nilsson,** tungvikt

### BROTNING

**Olle Anderberg** grek-romersk, fjädervikt  
**Tor Nilsson** grek-romersk, tungvikt  
**Ivar Sjölin** fri stil, fjädervikt  
**Gösta Frändfors** fri stil, lättvikt  
**Bertil Antonsson** fri stil, tungvikt

### FRIIDROTT

**Lennart Strand** 1 500 m  
**Erik Elmsäter** 3 000 m hinder

### GÅNG

**Ingemar Johansson** 10 km gång

### RIDSPORT

**Robert Selfelt, Olaf Stahre, och Sigurd Svensson** fälttävlan lag

### SEGLING

**Folke Bohlin, Hugo Johnson och Gösta Brodin** – drake

### 12 BRONS BROTNING

**Thure Johansson** fri stil, flugvikt  
**Erik Lindén** fri stil, mellanvikt  
**Bengt Fahlkvist** fri stil, lätt tungvikt

### FRIIDROTT

**Bertil Albertsson** 10 000 m  
**Rune Larsson** 400 m häck  
**Göte Hagström** 3 000 m hinder  
**Kurt Lundqvist, Lars-Erik Wolfbrandt, Folke Alnevik och Rune Larsson** 4 X 400 m  
**Ann-Britt Leyman** längdhopp

### FÄKTNING

**Per Carleson, Frank Cervell, Carl Forsell, Bengt Ljungqvist, Sven Thofelt och Arne Tollbom** värja lag

### MODERN FEMKAMP

**Gösta Gärdin**

### RIDSPORT

**Robert Selfelt** fälttävlan

**Gustaf Adolf Boltenstern** dressyr

### SEGLING

**Tore Holm, Torsten Lord, Martin Hindorff, Carl-Robert Ameln och Gösta Salén** 6-metersklassen

### SKYTTE

**Jonas Jonsson** miniatyrgevär 50 m  
**Torsten Ullman** precisionspistol 50 m  
**Sven Lundqvist** silhuettipistol 25 m

### TYNGDLYFTNING

**Gösta Magnusson** lätt tungvikt

### KONST

**Nils Olsson,** arkitektur/design

# Sverige näst bäst – hur man än räknade

**17 guld och totalt 46 medaljer! Sverige blev näst bästa nation vid OS i London 1948. Endast USA var starkare. Att framgången till stor del var en följd av andra världskriget begrep man redan då. Som exempelvis sportkrönikören "Mr Jones" (David Jonason):**

**"Vi har sparat våra nerver, ätit ordentligt, tränat, medan andra krigat. Fyllt våra led med ungdomar i normal ordning, där andra länder har gapande luckor. Vi gör aldrig mera om medaljsvepet 1948."**

Ytterligare en betydande faktor var att krigets förlorarstater Tyskland och Japan inte fick vara med.

"Det är inte så få poäng som blivit över efter tyskar och japaner att dela på för andra nationer. Räknar man spelen i Amsterdam, Los Angeles och Berlin kommer vi till sexton procent av alla poäng bara i friidrott. Tar vi bara Berlinspelen rör sig siffran om 40 procent, varav tyskarna ensamma svarade för 33. Lika illa blir det i andra grenar. Tyskarna gjorde stora svep i brottning, boxning, fäktning, tyngdlyftning, cykel, kanot och rodd, men framför allt gymnastik, och vad tyskarna och japanerna simmade hem törs man knappt tala om" förtydligade Mr Jones.

Vid OS 1936 hade Tyskland varit bästa nation. I Berlin hade Sverige slutat femma i poängtabellen efter Tyskland, USA, Italien och Finland. Samtliga nationer som varit starkt involverade i det gångna kriget. Så naturligtvis var Mr Jones rätt ute.

### Nytt räknasätt

Officiellt var nationskampen ingenting

som ingick i det olympiska programmet. OS var inte tänkt att vara en kamp mellan nationer, utan mellan idrottare. Men överallt i världen satt entusiaster och räknade.

## Kvinnliga medaljer hälften så mycket värda

Den vid tiden mest rådande poängberäkningen var för de sex första placeringarna i varje OS-gren enligt poängfördelningen 7, 5, 4, 3, 2, 1. Det var den som oftast förekom i tidningar och böcker. Men det fanns även rena medaljtabeller, som påminner om de OS-summeringar som förekommer numera. Med den skillnaden att ett enda guld i våra dagar ger en bättre tabellplacering än hur många erövrade medaljer som helst av annan valör.

Inför OS i London 1948 gjordes ett försök att förfina det olympiska räknandet. Idrottsbladet i Sverige var drivande. Torsten Tegnér & Co lyckades få med sig en rad ledande facktidningar, tunga aktörer som: franska L'Équipe, italienska Gazzetta dello Sport, schweiziska Sport (Zürich) och belgiska le Sport.

Tegnér dömde ut det rådande systemet som orättvist. I de grenar där det inte gick att få fram de sex bästa var det brukliga att



Rune Larssons tredjeplats i häck ansågs dubbelt så mycket värd som Ann-Britt Leymans brons i längdhopp.



räkna poäng endast för de tre bästa enligt poängfördelningen 3, 2, 1. Idrottsbladet och flera tidningar hade i stället nöjt sig med att räkna de tre bästa i varje gren enligt modellen: 3, 2, 1.

Men nu ansåg man att inte heller det gav en riktig helhetsbild.

”Det är uppenbart orättvist att värdera alla grenar lika” fastslog Idrottsbladet och tog som exempel att ett guld i fotboll skulle ge lika mycket poäng som en seger damernas kulstötning”.

### Friidrotten ”finast”

I det nya sättet att räkna fanns grundprincipen kvar. För varje idrott där placeringar 1–6 var möjliga gällde 7, 5, 4, 3, 2, 1. Där utslagningssystem förekom utdelades endast poäng för de tre alternativt fyra bästa placeringarna.

Damklasserna dividerades däremot med två och gav alltså bara hälften så många poäng i nationsberäkningen!

Utefter detta skulle bästa nation inom varje idrott räknas fram. I nationstabellen skulle då varje idrott rankas efter poängen 3–2–1. Dock med vissa undantag.

Den olympiska ”huvudidrotten” friidrott skulle ge mer poäng. Här skulle de fem bästa nationerna rankas och poängfördelning bli: 10, 5, 3, 2, 1. Så kallade ”världssporter” som simning och fotboll skulle ha fyra poängnivåer: 5, 3, 2, 1. Övriga skulle räkna poäng för de tre bästa nationerna enligt 3, 2, 1.

Sveriges fotbollsguld skulle därmed var värt 5 nationspoäng, likvärdigt med alla friidrottsmedaljer (där Sverige var två efter USA). Som bästa nation i grekisk-romersk brottning tilldelades Sverige 3 nationspoäng. (Av någon anledning betraktades grekisk-romersk brottning och friidrottning som olika idrotter.)

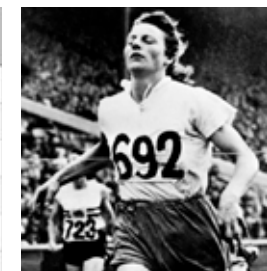
Modern femkamp, kanot och skytte gav svenska trepoängare. Sverige var nämligen bästa nation även i skytte, trots att det inte blev något guld.

Rörigt och bökgigt kan tyckas. En försämring för sporter med många grenar.

Enligt Torsten Tegnér skulle utfallet ge en bättre bild av nationernas verkliga bredd och styrkeförhållanden. Även om han höll med om att ”engensidrotter som till exempel modern femkamp torde i förhållande

## Tio i topp enligt...

Poängberäkning 7-5-4-3-2-1	Ny poängberäkning enl. fackpressen	Medaljtabel 3 p guld-2 s-1 b	Dagens medaljtabel där guld slår ut allt
1) USA	1) USA	1) USA	1) USA
2) Sverige	2) Sverige	2) Sverige	2) Sverige
3) Frankrike	3) Frankrike	3) Italien	3) Ungern
4) Ungern	4) Italien	4) Frankrike	4) Italien
5) Italien	5) England	5) Ungern	5) Frankrike
6) England	6) Danmark	6) England	6) Finland
7) Finland	7) Ungern	7) Schweiz	7) Tjeckoslovakien
8) Schweiz	8) Turkiet	8) Finland	8) Schweiz
9) Danmark	9) Finland	9) Danmark	9) Danmark
10) Holland	10) Australien	10) Turkiet	10) Holland



OS-drottningen Fanny Blankers-Koen bidrog med fyra av Hollands fem guld.

till den väldiga friidrotten fortfarande få anses ha en gynnad ställning.”

### Norsk reaktion

Det nya försöket till poängberäkning väckte inte annat ilska i Norge. Åtminstone tillräckligt för att den svenska ambassaden i Oslo skulle reagera och föra frågan vidare. Från utrikesdepartementet fick Idrottsbladet ett brev med kopia av en artikel i ”Drammens Tidende”. I en text om den ”Europeiska fackpressens sluttabel” anklagades svenskarna för att ha skapat en beräkning som skulle gynna dem. Tilltaget sågs som ”typiskt svenskt”.

Det nya sättet att räkna gav nämligen intryck av att Sverige var närmast i klass med USA. Med det tidigare sättet att räkna framgick däremot USA:s överlägsenhet: 547 poäng mot Sveriges 309 1/4.

Drammens Tidende ironiserade över att fotbollen premierades med extra höga poäng. Tegnér replikerade att ”alla experter (utanför Drammen) är överens om att den-

na världssport de facto spelar större roll i folkmedvetandet, väger tyngre än till exempel landhockey och basketball”

I det stora hela var dispyten en storm i ett vattenglas.

Den nya beräkningen revolutionerade knappast heller helhetsbilden i nationernas kamp. De tre främsta i OS 1948 – USA, Sverige och Frankrike – var bäst oavsett räknemetod. Italien gynnades av det nya sättet att räkna, medan Ungern föll tillbaka. Turkiet kom med på tio i topp, Holland föll ur. Med hänsyn taget enbart till medaljer hamnade Italien som trea före Frankrike.

Försöket att vikta sporter är rimligt, men i praktiken svår genomförbart. Statusen varierar över tid.

Att genomgående nedvärdera de kvinnliga grenarna är naturligtvis helt orimligt.

De stora sporttidningarnas försök till förnyelse kom inte heller att få något ordentligt genomslag. Systemet var väl helt enkelt för krångligt.





*Ingegärd Fredin var tonårsstjärna med en spännande bakgrund. Inte konstigt att uppmärksamheten var stor.*

## ”Orkeslösa skolflickan” den mest fotograferade

**A**v Sveriges 46 medaljer i London-OS 1948 vanns endast en av en kvinna, Ann-Britt Leyman var trea i längdhopp. Störst uppmärksamhet och mest omsusad av de 23 kvinnorna i svensktruppen var däremot en simmare. Enligt pressfotografen Pelle Meyerhöffer ska Ingegärd Fredin ha varit den mest avbildade damen i landet, jämte Kerstin Bernadotte, den svenska grevinnan av Luxemburg.

**ATT DÅTIDENS MEDIER** drogs till Ingegärd Fredin var inte så konstigt, ”Najaden från Ängby” som hon bland mycket annat kallades. Hon var sin tids Sarah Sjöström eller snarare en motsvarighet till 1960-talets Ann-Christine Hagberg. Tonårsstjärna, snabbsimmare av yppersta klass, nära de allra bästa.

Därtill hade Ingegärd Fredin en gripande bakgrund. Som barn ska hon ha varit allmänt orkeslös på ett sätt som läkarna



*Fotografernas favorit. Inför OS ska Ingegärd Fredin ha varit en av de mest avbildade kvinnorna i landet. Här ett axblock.*



inte kunde hitta någon förklaring till. Simningen visade sig vara det bästa botemedlet.

**ÄNNU INTE FYLLDA 11 ÅR** ansåg hennes simlärare att Ingegärd var mogen att börja följa en så kallad Hveger-kurs. Danskan Ragnhild Hveger var 1930-talets kvinnliga simgigant efter att ha satt 44 officiella världsrekord. Hon bodde under kriget i Tyskland och hennes familj betraktades i Danmark som "överlöpare". Det gjorde att Ragnhild Hveger efter kriget kom att bosätta sig en tid i Sverige och då arbeta som simtränare och instruktör. Därav namnet på upplägget.

Arbetsmetoden passade uppenbarligen skolflickan Ingegärd. Det stora genomslaget kom vid SM i Varberg 1945, då hon var 14 år. Hon vann 100 meter på nytt mästerskapsrekord. Året efter slog hon det svenska rekordet. Under tre år var hennes resultatutveckling frapperande: 1.27 till 1.18, 1.11 och svenska rekordet 1.07,9. Det var visserligen en bra bit kvar till världsrekordet (1.04,6) men i sagan "om den en gång så orkeslösa flickan" verkade inget vara omöjligt.

**VID LONDON-OS VAR** Ingegärd 17 år. Året före hade hon varit fyra i Europamästerskapen på 100 meter. Ändå tycks förväntningarna vid tiden ha varit realistiska. När både Fredin och 23-åriga Elisabeth Ahlgren lyckades ta sig till OS-final beskrevs det som ett stort genombrott för svensk damsimning.

En märklig arrangörsmissträffade i försöken. Elisabeth Ahlgren vann tydligt sitt heat, men fick sämre tid än tvåan och trean. Tävlingsjuryn beslöt att rätta till ordningen, däremot ändrades inte tiden. I

semifinalen simmade svenskhoppen i samma heat. Fredin slutade trea och Ahlgren fyra. Tiderna var närapå helt lika: 1.08,4 resp 1.08,6.

I finalen upprepade Fredin sin tid, vilket räckte till femte plats. Ahlgren kom sjua på 1.08,8. Tre danskor fanns med i finalen och slutade etta, fyra och åtta.

I lagkappen 4x100 meter fanns på pappret större chanser. Ingegärd Fredin var snabbast av alla på sista sträckan och kom i mål som fyra. En tidigare tjuvstart mellan första och andra sträckan gjorde att Sverige diskvalificerades. USA vann före Danmark.

Något av revansch fick Ingegärd och de andra i EM två år senare, då det blev brons på just 4x100 m.

**INGEGÄRD FREDIN VAR** Sveriges snabbaste kvinna i vattnet under senare delen av 1940-talet till det tidiga 1950-talet. Det sista crawltaget till den yppersta eliten förmodade hon inte ta. Bästa meriten är nämnda EM-insatser. Hon presterade sin snabbaste tid på 100 meter när hon var 15 år.

Fredin tävlade också i 100 meter rygg-sim och 400 meter frisim, där det blev fem respektive ett SM-guld.

Ett ytterligare OS blev det, i Helsingfors 1952. På 100 meter nådde Fredin som enda svenska semifinal. I lagkappen simmade hon sista sträckan i laget som slutade sexa.

22 år fyllda slutade den populära ungdomstalangen, "skolflickan från Kungsholmens läroverk" som var en annan av många tidiga beskrivningar. Ängby SS, IFK Stockholm, IF Elfsborg och SK Nertun var hennes klubbhistorik.

Ingegärd Fredin avled 2020 i Kirkland, Washington, USA, 89 år gammal.

GÖRAN LÖWGREN



*Svenska laget i gymnastik, fr v: Karin Lindberg, Göta Pettersson, Ingrid Sandahl, Gunnel Johansson, Stina Haage, Ingrid Andersson, Märta Andersson och Kerstin Bohman.*

## Svenskornas placeringar sport för sport

### FRIIDROTT

- 3) Ann-Britt Leyman, längdhopp
- 7) Majken Åberg, diskus
- 10) Ingrid "Pyret" Almqvist, spjut
- 11) Eivor Olsson, kula
- 12) Gudrun Arenander, diskus.

### SIMNING

- 5) Ingegärd Fredin, 100 m
- 7) Elisabeth Ahlgren, 100 m
- 11) Marianne Lundquist, 100 m

### Oplacerade:

Gisela Thidholm, 400 m, lagkapp 4x100 m (diskus), Ingegärd Fredin 100 m rygg, Maj-Britt Olsson, lagkappsreserv (deltog ej)

### SIMHOPP

- 7) Eva Petersén, höga hopp

### KANOT

Oplacerad: Ingrid Apelgren (senare Wallgren) K-1, 500 m.

### GYMNASTIK

4) Lag: Elin Vanner, Gunnel Johansson, Göta Pettersson, Ingrid Andersson, Ingrid Sandahl, Karin Lindberg, Margit Petersson, Marta (Märta) Andersson, Stina Haage

## Allt inte bara frid och fröjd

Även om OS 1948 var en stor svensk framgång, så fanns förstås även en del besvikelser ...

... som för Roland Nilsson, kulstötaren. När kvaltävlingarna började fanns han inte på plats. Förklaringen: Roland hade somnat och låg i omklädningsrummet och sussade i godan ro. I panik kom han sedan inkutande till den

andra omgången. Panikslagen och ouppvärmad fick han iväg en stöt på svaga 14.36. I tredje omgången landade kulan på andra sidan 15 m-strecket, men Roland hade trampat över. Sorti.

... som för cyklisterna i landsvägsloppet. Det hela blev till stora delar en kamp om att undvika punkteringar. Olle Vänlund tvingades till fem däckbyten, Åke Olivestedt till tre och Harry Snell till två. Nils "Bagarn" Johansson klarade sig med endast ett byte av däck och slutade femma. Av de sex

bästa var han den ende som haft "punka". Starkt att under sådana förhållanden vara så pass nära medalj!

... som för Lennart Nelson, tyngdlyftaren i mellanviktt. När det var dags att lyfta 100 kg i press tog Nelson i för kung och fosterland, så till den grad att han svimmade av. Då Lennart vaknade upp var han helt borta: har tävlingen redan börjat? Han gjorde därefter ett tappert försök att fortsätta tävlingen, men det blev inget vettigt av det.





## Stora kanotbråket – som jag minns det

Hur kan bästa vännerna plötsligt bli så bittra fiender att de inte pratar med varandra under flera år?

Här fanns alla ingredienser: hat, anklagelser. Mobbning, beskyllningar om divafasoner. Hur kan de bittra fienderna ändå sätta sig i samma kanot när det blir dags för olympiska spel? Och vinna OS-GULD.

Stellan Kvärre ger sin bild av det stora kanotbråket.

Året var 1996, platsen sjön Lake Lanier utanför Atlanta. Det var dags för final i K2 500 meter.

Vi på plats som visste förutsättningarna, vi bara gapade av förvåning. Men mest var vi imponerade, väldigt imponerade.

Mycket märkligt har jag varit med om under mina 16 olympiska spel, men frågan är om inte förhållandet mellan Agneta Andersson och Susanne Gunnarsson tar priset.

När bitterheten var som värst sa Agneta Andersson, Sveriges främsta kvinnliga sommaridrottare någonsin i OS:

– Det är divatakter över Susanne. Mycket av min vakna tid på dygnet under ett års tid gick ut på att hata Susanne och hennes familj.

### Psykologhjälp

Jag har träffat både Susanne och Agneta vid flera tillfällen och även träffat orsaken, eller i varje fall del av orsaken till den eviga trötan. Vi kan ju kalla honom Rolf, därför att han hette så. Han var tidigare gift med Susanne. Jag ska återkomma till honom.

Alla tre är mycket sympatiska personer, i varje fall när jag träffat dem. Men tillsammans fungerade de inte. Långt ifrån.

På plats vid OS-finalen utanför Atlanta fanns vår kung och drottning. Jag undrar

om de hade en aning om allt som föregått den här lagsammansättningen. Nervösast var kanske förbundskaptenen Kalle Sundqvist som tagit ut laget till K2. Det fanns ett par andra alternativ, Susanne Rosenqvist eller Anna Olsson.

Kalle hade tagit hjälp av psykologikonsulten Rein Latto. Han skulle få Susanne Gunnarsson och Agneta Andersson att fungera. Två fiender i en sista strid. Det låter som ett filmmanus.

### ”Yes vi vann!”

Starten av finalen går. Polen rycker åt sig ledningen, sedan kommer Ungern och framförallt Tyskland. Nej, det här går inte för svenskorna.

Jodå, efter en självplågarakt över 100 sekunder är det Susanne och Agneta som jublar. Susanne vänder sig om mot Agneta och skriker: ”Yes, vi vann!” De har uppträtt professionellt trots schismen. Det var två vinnarskallar utan dess like.

De hade ändrat taktiken från semifinalen. Inte göra rycket 200 meter före mål, utan redan vid 250. Det var då de ropade häpp som en stridssignal.

Det var två ”pantertanter” – Susanne 33 och Agneta 35 år – som förstått att de om några kan uthärda smärtan, de kan vinna.



Agneta Andersson.

## Vännerna som blev ovänner



Susanne Gunnarsson.



Finalracet i Atlanta 1996.



Kalle Sundqvist.



Anna Olsson.

De är det perfekta paret, trots att de inte var vänner.

Susanne längst fram, Agneta där bak. Men den tyngd och teknik som Agneta hade, gav det Susanne extra kraft. Det blev OS-guld och senare på året Bragdguldet.

### Stridens början

Under 80-talet var de bästisar. Agneta bodde i Karlskoga, Susanne i Katrineholm. De turades om att träna hemma hos varann. Kanot är sannerligen ingen bortskämd sport, det är inte alltid aptitretande att ge sig ut i vattnet och träna i kanske fem minusgrader, snålblåst och vattnet på gränsen att frysa.

Men hårdheten ger extra vänskap.

Agneta hade redan vid OS 1984 vunnit guld i K2 med bästa vännen Anna Olsson. Timmen innan hade hon också vunnit K1. Och hon var med i bronslaget i K4. Vid OS 1992 i Barcelona blev det silver i K2 med... Susanne Gunnarsson. Så långt, allt väl.

Sedan började striden, vi skriver 1983 och det är här Rolf kommer in i bilden. Han och Susanne var nu gifta och hade fått barn. De hade dragit sig undan de övriga i kanotlandslaget. Men Susanne som alltid känt sig som en tvåa efter Agneta ville hårdtsatsa. Och det gjorde hon med sin man som tränare.

Det var här det skar sig. Agneta ansåg att om man ska vara tränare är det bra om man överhuvud taget någon gång hållit på med idrott. Där hade hon onekligen en poäng.

### ”Hoppas hon förlorar!”

Så det blev en familjefejd. Susanne kände sig utstött och vid VM i Köpenhamn 1993 var det bästisarna Agneta och Anna Olsson som satt i K2:an och de vann VM-guld.

Men på K1 5000 var det Susanne som fick tävla. Övriga landslaget som tävlat fär-

digt satt på läktaren. Och Agneta har erkänt.

– Jag satt och önskade att det skulle gå åt skogen för Susanne.

Men det gjorde det inte. Susanne vann VM-guld!

Men det fanns ingen glädje efteråt. Susanne bodde inte länge tillsammans med övriga laget. Och så blev det i fortsättningen.

Agneta Andersson flyttade till sin pojkvän Martin Hunter i Australien där båda verkade som tränare.

Jag träffade Agneta i Australien, i januari 1996, i samband med att jag bevakade tennisturneringen Australian Open i Melbourne. Ville kolla hur hon mädde. Det var då hon berättade: ”Jag vill satsa på OS i Atlanta i sommar.”

I april samma år träffade jag henne igen i samband med SM-tävlingarna i Jönköping. Då sa hon plötsligt: ”Visst kan jag tävla med Susanne i OS. Men nu måste vi uppträda som vuxna människor. Och framför allt: Susannes man Rolf får inte vara med och bestämma. Det gör förbundskaptenen Kalle Sundqvist (självlklart)”.

### llska, skuld och försoning

Sagt och gjort. Vännerna som blev fiender blev tillfälliga vänner (?) igen. Frid och fröjd vid målet. Alla jublade. Jag rycktes med som skribent och citerade vad jag tyckte att alla sa. Tyvärr också Anna Olsson. Jag skrev att Anna sagt att ”Kalle Sundqvist som ledare var underbar. Det är någon man kan lita på”.

Det skulle jag inte ha skrivit.

Jag pratade med Anna på Atlanta flygplats innan hemresan. Frid och fröjd. När vi kom till Köpenhamns flygplats Kastrup kom Anna störtade mot mig med en Dagens Nyheter i näven. ”Vad tusan har du skrivit”, röt hon. ”Skulle jag ha sagt att



*Saken är klar – guldet i hamn.*

Kalle var någon som var underbar och som man kan lita på”. Och så beskrev hon hur illa hon tyckte om stackars Kalle, för övrigt en av våra främsta kanotister.

Jag skämdes men vid OS nästa gång skulle jag göra ett förhandsreportage med Anna.

Hon avbröt mig och sa: ”Det här går inte. Jag var så dum mot dig i Köpenhamn, du som skrivit så mycket bra om idrottstjejer”.

Jag fick nästan övertala henne att allt var mitt fel. Och vi skildes åt som vänner. Det vore kul att träffa henne igen.

### En bild på bryggan?

Och jag minns Annas humor inför OS i Los Angeles 1984. Jag var stressad, det var bråttom innan vi skulle skicka förhandstexten. Och kanotisterna var vårt sista guldhopp. Så jag ropade åt Anna: ”Skynda dig och hämta Agneta. Jag vill ha en bild på bryggan.”

– En bild på bryggan, frågade Anna med road min. Jag trodde du ville ha en bild på oss.

Efter 1996 års succe slutade alltså Agneta. Men det stora kanotlugnet fanns inte nu heller. Det var ett pålitligt värtecken.

Inför satsningen till OS i Sydney 2000 förklarade Anna Olsson:

– Jag vill må bra och ha roligt. Då vill jag ha så lite som möjligt att göra med Susanne Gunnarsson.

Nu var Agnetas man Martin Hunter förbundskapten. Han suckade tungt och konstaterade:

– Motsättningarna mellan Susanne och Anna sitter tydligen väldigt djupt. Och jag vill inte starta ett tredje världskrig.

Från sitt dåvarande hem i Funäsdalen svarade Susanne:

– Där fick jag en ny smäll av en konkurrent. Men jag ska kämpa mig tillbaka, inte med käften utan med paddeln. Skulle jag få chansen i K2 i OS vill jag gärna paddla ihop med Sofia Paldanius. Men hoppet står ändå mest till K1.

Hunters val blev: Anna Olsson och Inge-la Ericson i K2 och Anna Olsson i K1. Flickorna kämpade väl, men var inte i närheten av några medaljer.

Kanot var i många år en stor svensk OS-sport. Och några år ganska dramatisk och underhållande ...

STELLAN KVÄRRE



# Segerrecept enligt Lemming

2 centiliter fin cognac före varje olympiskt guld. Det segerreceptet avslöjar spjutkastaren Eric Lemming sedan han mött en nervös debutant, Eric ”Pampen” Borgström, inför SM-tävlingarna på Stadion 1918.

Anders Borgström, son till ”Pampen”, släppte den godbiten vid sitt digitala föredrag om Eric Lemming den 30 mars 2023, ett arrangemang inom Olympiahistoriska Vänner, OHV.



*Två centiliter fin cognac ska det vara.*

Eric Lemming var svensk idrotts store genombrottsman med fyra OS-guld och den som gjorde idrotten riktigt populär i landet. En multibegåvning som lika gärna kunde ha blivit konsertpianist i världsklass och som dog av svagt hjärta strax efter fyllda 50.

Bulletinen har bett Anders Borgström, landslagstränare för de svenska spjutkastarna 1971–1998, att analysera Lemmings nydanande spjutkastarteknik. (Se fotoseerien på nästa uppslag.)

Anders Borgström kan det mesta värt att veta om svensk idrotts förste och mest om-susade stjärna. Som grenansvarig i spjut passade Anders på att bilda Eric Lemming Fan Club, med Eric Lemmings son Rolf som dess beskyddare.

## Hur kommer det sig att du blivit expert på Eric Lemming?

–Min far Eric ”Pampen” Borgström gick

på Göteborgs Handelsinstitut 1917-1918, samma högskola där Eric Lemming gått femton år tidigare. Pappa var också kastare och under sin tid i Göteborg tränade han på Valhalla IP där Lemming höll till. Då fick pappa tillfälle att lära känna honom, träna tillsammans och inspireras av honom. Den 18 år äldre Lemming bistod gärna med träningstips.

## Apropå träningstips, berätta om Lemmings bot för dåliga nerver!

–På väg till SM på Stockholms stadion 1918 med Karlstads-Göta stötte pappa ihop med idrottarna från Örgryte vid ett tågbyte i Katrineholm. I den truppen fanns Eric Lemming på väg till samma destination. Lemming upptäckte pappa:

–Hur är det ”Pampen”, du verkar lite nervös?

–Ja, jo, lite fjärlar i magen har jag. Det



*Eric Lemming, fyrfaldig olympisk mästare i spjut.*

## ”Min far var träningskompis med honom.

*Anders Borgström*



är mitt första SM.

–Då ska jag berätta att före varje olympiskt guld jag erövrade hade jag tagit 2 cl fin cognac. Precis lagom för att ta bort den negativa nervositeten – men inte för mycket för att ta bort skärpan.

–Pappa blev sexa i såväl spjut som kula medan Lemming blev tvåa i kultävlingen, men avbröt spjutkastandet efter högerhandskastet – varför pappa fick en något lättköpt seger över den gamle olympiahjälten.

–En poäng är att Lemming så småningom blev direktör för Systembolaget i Göte-

borg 1923, där han blev kvar till sin död 1930, just fyllda 50 år.

## Varför dog Eric Lemming så ung?

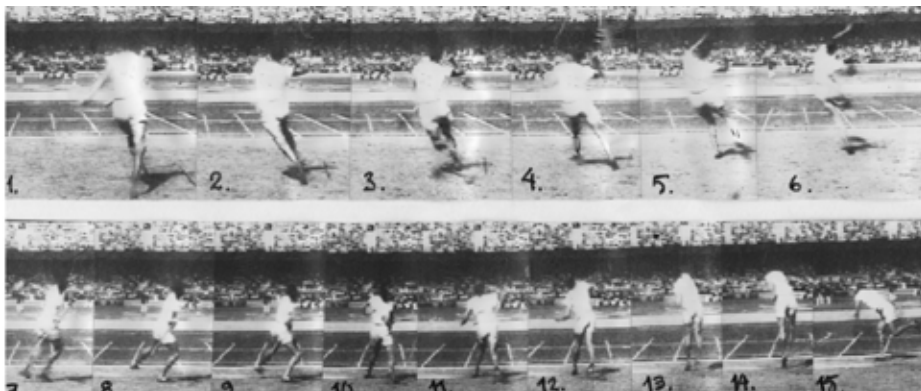
–Det var känt att Eric Lemming hade ett svagt hjärta. Förmodligen hade han ådragit sig ett ärr på hjärtmuskeln i samband med att ha drabbats svårt av spanska sjukan 1918. En misskött influensa på våren 1930 var orsaken till att hjärtat inte orkade mer. Det finns ett brev från Lemming där han tackar nej till att medverka i Centralföreningens *Blå Boken*. Till bokens redaktör Axel Lindman skriver han i början av maj 1930 han att han helt enkelt inte orkar, att han är så dåligt skick att han knappt orkar gå.

”Oss emellan sagt är jag så pass dålig, att jag ibland behöver en kvarts timma för att gå ett par, trehundra meter”.

Veckor senare, 5 juni, är han död.

STEN FELDRICH

# Utkastet unikt för sin tid



Lemmings teknik – bildserie av segerkastet vid OS 1912, 60,64 meter. Serien framtagen med hjälp av journalfilmen från 1912 och sammanställd av Anders Borgström med hjälp av videoprintteknik.

## Vi har bitt kastexperten Anders Borgström analysera Erik Lemmings segerkast:

Lemming uppvisar en kraftig avdrift åt vänster under ansatsens slutskede (bild 1–10) i stället för att vara rakt fram i kastriktningen. Tillbakaföringen av kastarmen påbörjas sent, först under ansatsens tredje sista steg (bild 3–5) och höger arm har fortfarande vid isättningen av vänster fot vid ingången till utkastet (bild 10) fortfarande en vinkel på cirka 90 grader i armbågsleden i stället för att vara helt uträdat. Dock är impulssteget (näst sista steget) utmärkt och vid landningen på höger fot har vänster fot redan passerat

den högra (bild 7–8), vilket skapar förutsättning för en snabb isättning av vänster fot. När vänster fot tar mark har han inte öppnat sig utan vänster axel pekar fortfarande i kastriktningen (bild 10). Trycket går tydligt upp i höger skuldra (bild 11) och blocket med vänster sida är föredömligt även med dagens mått mätt (bild 11–13), där vänster ben är fullständigt uträdat i knäleden i det ögonblick spjutet lämnar handen (bild 12) och Lemmings tyngdpunkt höjs tydligt under utkastets senare del och han ”kommer upp över vänster ben” (bild 11–13).

## Förnämligt utkast

Om man ser till Lemmings

kastteknik, så var det främst hans förnämliga utkast, alltså hur kastet genomfördes från det att vänsterfoten tog mark fram till det att spjutet lämnade handen, som blev den stora förebilden.

## Den nordiska stilen

Under hela sin karriär höll Lemming fast vid det som så småningom blev fastställt i de första internationella reglerna, nämligen att spjutet skulle fattas vid lindningen, ”den nordiska stilen”, och att endast kast med denna grundläggande teknik blev tillåtna. Fram till dess hade fri stil förekommit, som i London 1908, där många fattade om bakåndan på spjutet.

ANDERS BORGSTRÖM



Far?



Son?



Mor.

# Lika som bär?

I sitt föredrag berättade Anders Borgström att Eric Lemming med största sannolikhet var far till skådespelaren och filmstjärnan Georg Rydeberg.

## Vad har du för belägg?

– Utöver muntliga bekräftelser – bland annat hörde min pappa Eric Borgström det ”från vanligtvis välunderrättade kretsar” i Göteborg – så berättar Georg Rydeberg i sina memoarer ”Ridån går alltid ner” (sid 70-73) om sitt svala förhållande till sin far

Yngve Rydeberg, sjökaptan. De hade ett fördjupat samtal om att Yngve omöjligt kunde vara hans far, eftersom Yngve befann sig till sjöss vid den tiden Georg blev till.

– Ur journalisten Carl-Adam Nycops memoarer har Aftonbladets söndagsbilaga (31/7 -88) på sid. 2–5 publicerat ett kapitel där Nycop refererar till många samtal med såväl Georg som dennes mor, aktrisen Anna Bluhme, som öppenlydligt berättar om sitt förhållande till Eric Lemming och

mycket tydligt anger att det är Lemming som är Rydebergs far.

– I samtida press skrivs inte sanningen ut men det antyds att Georg är son till en mycket känd idrottsstjärna och om man sett ett porträtt av Georg, så går det ej att ta miste på likheten mellan honom och stjärnan.

– Eric Lemmings barnbarn sökte sedermera kontakt med Rydeberg men han avböjde.

STEN FELDRICH

## Tävlande reporter

År 1900, 20 år gammal, ställde Eric Lemming upp i OS för första gången.

Vid OS i Paris tävlade han i tre grenar men blev utan medaljer: Blev delad fyra i höjd, delad fyra i stav och fyra i slägga.

Han var vid tiden världsledande i spjut, men den grenen fanns inte på OS-programmet då.

Samtidigt som han tävlade i Paris rapporterade han hem till Sverige via Göteborgs Posten och skrev under pseudonym. ■



Eric Lemming.

Idrottsbladet. Stycket finns också med i Tegnér's bok ”Kamrater som jag mött på idrottsbanan”:

## Minnesord

De inledande orden i Torsten Tegnér's minnesord över Eric Lemming vid dennes bortgång, första gången publicerad i

”Det händer att Skaparen i en frikostig stund tar ett djupare grepp i leran och blåser in ett starkare liv.

Så födes solskensmänniskan, ledaren, försångaren, flygelmännan.

Eric Lemming, Nordens banbrytande idrottsman, blev född i Göteborg 1880. I femtio år, tre månader och tretton dagar (han var själv en siffrornas vän!) gick han bland oss, utstrålade en festivitas utan like.” ■



## På första parkett när Wassberg nobbade guld

Det här är historien om när en olympisk guldmedaljör tackade nej till Svenska Dagbladets guldmedalj för årets idrottsbragd (Bragdmedaljen) och två andra olympiska guldmedaljörer försökte övertala honom att ändra sig.

Det var i november 1980 som Svenska Dagbladets Bragdmedaljnämnd beslutade vem som skulle tilldelas 1980 års Bragdmedalj.

Nämnden, som består av idrottsledare och f.d. elitaktiva idrottsmän/kvinnor samt två representanter från Svenska Dagbladet, hade sitt möte på förmiddagen, och efter sammanträdet åts en gemensam lunch. Först någon timme senare offentliggjordes nämndens beslut.

**JAG ARBETADE** vid den här tiden på Svenska Dagbladets sportredaktion. Vi brukade skicka ut reportrar till dem som var mest aktuella för Bragdmedaljen så att vi skulle kunna vara först på plats och intervjua vinnaren. Vi som var utsända fick besked om vinnaren direkt när beslutet fattats, och hade därmed ett par timmars försprång före övriga mediarepresentanter.

1980 hade jag utsetts att vara redo om skidåkaren Thomas Wassberg tilldelats medaljen för sin seger på 15 km vid OS i Lake Placid i USA.

Jag åkte till Östersund och till Östersunds-Postens redaktion där jag träffade tidningens dåvarande sportchef Thord Eric Nilsson. Vi hade kommit överens om att vi skulle åka tillsammans hem till Wassberg



om han tilldelats medaljen. När telefonsamtalet från Stockholm kom med beskedet att Wassberg fått Bragdmedaljen åkte vi direkt mot Åsarna. Väl framme, knackade vi på hos Thomas Wassberg. Hans sambo öppnade och meddelade att Thomas var ute och tränade. Hon bjöd oss att slå oss ner i köket och vänta.

**EFTER EN STUND** hade Wassberg avverkat dagens första träningspass och klev in i stugan. Thord Eric och jag reste oss upp och sa:

–Grattis Thomas, du har fått Bragdmedaljen!

Vid liknande tillfällen har alltid den färske bragdmedaljören visat glädje över beskedet. Så inte Thomas Wassberg:

–Den vill inte jag ha, svarade Wassberg direkt, utan minsta betänketid.

Vi pratade sedan en stund med Thomas Wassberg som förklarade att han tackar nej till Bragdmedaljen i protest mot att Sven-Åke Lundbäck inte fått medaljen 1978 efter två VM-guld i skidåkning; stafetten 4x10 km och femmilen.

**1978 HADE SVENSKA DAGBLADETS** dåvarande sportchef Martin Lehman drivit igenom en stadgeändring som innebar att en idrotts-

man/kvinna kunde få medaljen för andra gången om han/hon stod i särklass jämfört med andra kandidater. Många som gillade längdskidåkning höll inte med om att Inge-Mar Stenmarks VM-guld i slalom och stor-slalom stod i fullkomlig särklass till Lundbäckens två VM-guld i Lahtis, även om ett av Lundbäckens guld kom i stafetten. Lundbäck hade dock i stafetten kört starkt på första sträckan och därmed lagt grunden till att Thomas Magnuson fick ett så gott utgångsläge på slutsträckan att han kunde avgöra med sitt, nu så berömda, ryck i sista backen. Lundbäck hade därefter med klar marginal vunnit den mest prestigefyllda VM-distansen, 50 km.

Thord Eric och jag kände sympati för Wassbergs resonemang, men vi försökte ändå övertala honom att ändra sig. När vi satt där vid köksbordet och pratade knackade det på dörren. In kom skridskoåkarna Sigge Ericsson och Johnny Höglin som båda vunnit OS-guld på 10 000 meter, och som båda fått Bragdmedaljen.

**BAKGRUNDEN VAR** att Höglin åkt till Östersund för att hälsa på Ericsson. De två var ute och åkte bill när de i bilradion hörde nyheten om att Wassberg tilldelats Bragdmedaljen och beslutade sig då för att åka hem till Wassberg för att välkomna honom i gänget av bragdmedaljörer.

Både Ericsson och Höglin blev överraskade när de hörde att Wassberg tackat nej, och försökte övertala honom att ändra sig. Sigge Ericsson, som verkade vara en ekonomiskt sinnad herre, framförde ett nytt argument:

– Du ska veta Thomas att Bragdmedaljen är av rent guld och inte som de medaljer vi får vid OS och som är gjorda av någon billig metall och sedan förgyllda så att det

ska se ut som om det är guldmedaljer som delas ut.

**SIGGE ERICSSON** och Johnny Höglin bad sedan Wassberg att plocka fram sitt OS-guld för de båda ville se hur en OS-medalj såg ut nu för tiden. Wassberg tog fram en stege och klättrade upp på vinden där han rotade runt bland olika kartonger innan han kom tillbaka till köket och meddelade att han tyvärr inte lyckats hitta medaljen. Han satte sig ner och kliade sig eftertänksamt i skägget. Efter en kort stund förklarade Wassberg att trodde sig veta var medaljen fanns.

Han gick fram och började leta i skåpet under diskbänken där man normalt har en påse för avfall och annat som ska tas ut till soptunnan.

Där, djupt inne i skåpet, letade Wassberg fram en gammeldags 1 kg kaffeburk av plåt.

I den kaffeburken förvarades olika ”bra att ha”-prylar, som spikar skruvar, muttrar, en liten skruvmejsel och annat. På botten i plåtburken låg också Wassbergs OS-guldmedalj.

**ATT EN PERSON** som förvarar sin, på den tiden, enda olympiska guldmedalj bland soporna under diskbänken kan tacka nej till svensk idrotts finaste utmärkelse är kanske inte så förvånande.

33 år senare ändrade sig dock Thomas Wassberg och tog emot Bragdmedaljen.

ANDERS OLSSON

*Författaren är journalist och idrottsledare. Han var en av tre som startade Stockholm Marathon och kom under decennier att leda tävlingsorganisationen samt starta flera stora motionslopp. 2023 tilldelades Olsson Riksidrottsförbundets högsta utmärkelse, förtjänstetecknet i guld.*



*Olympiska  
stjärnor på  
Örjans vall.*



*Glenn Davis*

*Dan Bowden'  
Rink Babka*

*Mr Olsen*



*Arnie Sowell*

## Att komma nära stjärnorna

**65  
år sedan**

Under 1950-talet var närheten mellan fans och idrottare helt annan än idag. När amerikanska friidrottsstjärnor tävlade i Halmstad kunde Åke Sintring spatsera runt på innerplan, samla autografer och fotografera. Men allt var inte enbart idyll. Även om det dröjde några månader innan Sintring insåg det.

Det var i slutet 1950-talet, kanske var det 1958. En grupp av elitidrottsmän från USA deltog i en friidrottsgala på Örjans Vall.

Där var en tunn man, Glenn Davis, han som vunnit 400 meter häck i OS i Melbourne 1956. En kraftig bit i gruppen kastade diskus, Rink Babka. Dan Bowden löpte 1 500 meter, Arnie Sowell 800 meter.

Davis som guldmedaljör i OS var ju den

mest betittade. Han hade ett märke på sin overall, som påminde om ett marijuanabladd – eller var det ett kastanjeblad? Det visade sig vara kastanj, symbolen för Ohio State University. Davis hade som förste man i världen underskridit 50 sekunder i 400 meter häck. Bara två månader efter hans första försök på sträckan, 1956, hade han löpt 49,5. Två år senare sänkte han det till 49,2.

## ... kan vara skrämmande

Sammantaget vann han tre OS-guld.

Store, jovialistiske Rink Babka skulle 1960 erövra andraplatsen i OS, ett pinnhål under den omöjlige Al Oerter.

Dan Bowden, en lång, gänglig löpare, hade som förste USA-idrottare gjort en drömmil. I OS 1956 hade han däremot misslyckats. Civilt arbetade han för ett företag i den kemiska branschen, de som arbetade fram de första tartanbanorna för friidrottare.

Och så var det Arnie Sowell, 800 meterslöpare. Han var även av världsklass på 400 meter.

**DET FANNS EN SKILLNAD** mellan de tre första och den fjärde. Sowell var svart.

Jag sprang runt på Örjan, det kunde man på den tiden, och fick allas autografer. Davis genomförde just då en fejkad radiointervju med Babka. Deras ledare, den dansktättade Mr Olsen, kikkade av skratt. Jag uppfattade aldrig vad de skämtade om.

Först senare på året insåg jag vad det kunde handlat om. Idrottsbladets unge Uffe Jansson hade träffat dem i Stockholm. Tore Nilsson i "Sporten i dag", som kom ut vid julen, citerade vad han skrivit. Uffe såg, och förfärades av, hur Sowell som svart behandlades på ett nedrigt sätt. Och värst var Davis. "Han rörde inte en min. Han SÅG INTE SOWELL" Han var som luft för honom.



”Babka satt också tyst. Först efter några minuter öppnade han munnen och bevärdigade sig med ett ’Good morning, Mr Sowell’.

’Oh, good morning, Mr Babka’.”

**JANSSON BESKREV** sedan hur Sowell frysts ut av de andra. ”Häckarna klarade Davis med oefterhärmlig säkerhet och elegans,

men när det gällde hudfärgens hinder, föll han pladask.”

Kan USA-gruppen ha fått Idrottsbladets text uppläst för sig – och var det den, som Davis och Babka förlöjligade? Inför en storskrottande Mr Olsen?

ÅKE SINTRING

*(Texten har varit publicerad i Gamla Halmstad årsbok 2022)*

## ”Jag trodde jag hörde fel”

**Ulf Jansson hade inte fyllt 20 år när han fick i uppgift att eskortera de amerikanska friidrottsstjärnorna från Bromma flygplats till hotell Malmen inne i Stockholm. Förutom flitigt skrivande i Idrottsbladet var han också sekreterare i Stadionklubbarna, sammanslutningen som arrangerade de tävlingar, där amerikanerna skulle vara med.**

– Kombinationen av att vara sportjournalist och idrottsledare var vanlig på den tiden, berättar Ulf, i dag 86 år.

På så sätt kom han att komma extremt nära den amerikanska truppen. Och det var då han konkret kom att uppleva hur den svarte 800 meterslöparen Arnie Sowell särbehandlades på ett upprörande sätt av de övriga. Truppens ledare, danskättlingen Mr. Olsen, inledde med att ta Ulf avsides och beklaga att man ”hade en svart pojke med” och att denne absolut inte kunde bo tillsammans med övriga.

”Jag trodde jag hörde fel och bad Mr Olsen upprepa sina ord” skrev signaturen ”Uffe” i sin kommande artikel i Idrottsbladet. I den ger han flera exempel på hur rasis-

men frodades i USA-gruppen. Rubriken i tidningen blev ”Han råkade vara född med svart hudfärg...”

– Jag kommer inte ihåg att det vara några omedelbara reaktioner. De kom senare när Tore Nilsson tog upp texten i årsboken ”Sporten i dag”.

**Du hade aldrig några problem att få in texten i IB. 1958 borde den ha upplevts som kontroversiell?**

– Inte alls. Sven Lindhagen läste och godkände. Jag upplever inte att min reaktion var speciell. De flesta som hamnat i min situation skulle säkert ha reagerat likadant.

GÖRAN LÖWGREN



Ulf Jansson.

*Ulf Jansson arbetade 44 år som sportjournalist. Det var också titeln på hans memoarbok, som utkom 1999. Han skrev om det mesta, även om ishockey och längdskidåkning låg honom nära. För många år Ulf Jansson också en känd radoröst, då han under många år var expertkommentator i ishockey. Som skribent började han på Idrottsbladet, fortsatte i Sport i Bild och som krönikör i bildtidningen Se och i Göteborgstidningen GT.*

## Den olympiska familjen

*Texter: Thord Eric Nilsson, Tommy Wahlsten, Göran Löwgren.*

*Underlag: Carl-Johan Johansson*



*Innan Sovjet öppnade sitt Alma Ata var Davos höglandsbana skrinnarnas paradiset. Den här bilden på Carl-Erik Asplund togs av ingen mindre än Gösta Olander, Vålådalen.*

## Sista skären mot hundra

**Carl-Erik Asplund var en av två svenska individuella medaljörer vid OS i Oslo 1952. Men han förutspåddes ingen lysande fysisk karriär. Med engelska sjukan i bakgrunden fanns det fog för det. Men Carl-Erik såg till att alla dystra spekulationer kom på skam.**

Han är den äldste svenska olympiern. Den 14 september fyller Carl-Erik 100 år. För mig är han en mångårig vän ända sedan 1960-talet då han var en drivande kraft för Fjällorienteringen där Östersunds-Posten var en stark medarrangör.

Kontakten har sedan varit mer skriftlig än fysisk. Under många år kom det ett julbrev med lägesorientering. Allt skrivet på ett rött papper. Men när synen krånglade, blind på ett öga, avtog också brevskrivandet.

En annan förändring i Carl-Eriks liv var att hans hustru, Ingegerd, avled för två år sedan. Det gjorde också att han flyttade till ett äldreboende.

– Det behövs för att ha koll på medicinering och annat. Men jag har en egen stor lägenhet, berättar han när vi får kontakt på telefon.

På grund av balansen använder Carl-Erik rullator.

## OS-bronset 1952 – Asplunds bästa



Carl Erik Asplund hade blivit sammanlagt fyra vid EM 1951

då han ställde upp i OS 1952. 10.000 meter avslutade skridskotävlingarna och vanns i stor stil av Norges och världens skridskokung Hjalles Andersen, hans tredje guld under OS. Andersen skrinnade på 16.45,8 och ledde tävlingen med 34,7 sekunder före Finlands Pentti Lammio när Asplund och holländaren Kees Broekman gav sig ut på nyreparerad is.

eget lopp och släppte snart Broekman. Svensken avslutade fint och lyckades ta sig förbi Lammio och rädda bronset. Hans 17.16,6 var nytt personligt rekord.

Det blev Asplunds största framgång. 1950: EM 7:a, VM 12:a, 1951 4-6, 1952: 6-8. 1953-1954: ej bland 12 bästa som fick åka milen. Nordisk mästare 1953

Asplund valde att göra sitt

THORD ERIC NILSSON

Men hjärnans balans är det inga problem med då jag ber honom berätta om sitt liv och svara på de frågor som jag har utöver min egen kunskap.

### Dåliga förutsättningar

Carl-Erik föddes i Ottsjön (i Åre kommun) den 14 september 1923. Han var bara några år då familjen flyttade till Målsta på andra sidan Vallsundet. Andra sidan skriver jag, men Carl-Erik säger "bättre sidan".

– Vi var för många familjer på gården i Ottsjön, förklarar han.

Familjen utökades så småningom med Sixten, Åke och Gun. De två sistnämnda var kända profiler i Frösö IF. Men inga av Carl-Eriks syskon lever. Trots att de var mycket yngre.

Carl-Erik hade under uppväxten drabbats av engelska sjukan.

– Jag hade fått oregelbunden tandställning och även i kroppen. Något ämne till bra idrottsman ansågs jag inte vara, förklarar han.

Kanske var det hans frisksportarideal som kompenserade detta. I det ingick att inte nyttja tobak och sprit. En linje som han hållit livet ut.



*Två bröder Asplund, lillebror Åke en välkänd Frösöprofil och jubilaren Carl Erik.*

Trots det blev det friskt sportande med löpning, orientering och till och med slalom.

– Jag vann en slalomseger i Meråkerstevnet strax efter kriget och blev som bäst trea i Fjällorienteringen. Dessutom sprang jag flera gånger i



*Idel ädel skridskoadel samlade i Vålådalen. Fr v Kornel Pajor, "Hjalles" Andersen, Sigge Ericsson och Carl Erik Asplund.*  
Foto: Privat.

Dagbladstafetten, både för Castor och Studenterna.

### Moster sponsrade

Fjällorienteringen skulle förresten engagera Carl-Erik som ledare i över ett decennium eftersom OK Frisksportarna hade arrangörsrollen. Men det var en annan sport som skulle göra både Carl-Erik och hans klubb berömd.

– En decemberväll 1947 blev jag lockad upp till Fyrvalle för att se OS-laget träna inför St Moritz. Jag hade samma år sett Åke Seyffarth vinna EM på skridsko på Stockholms stadion. Fribiljetten hade jag fått av vännen Gunvald Håkansson, som blev en känd skridskoprofil. Skridskosporten hade tagit sina första skär på Fyrvalle i Östersund. Men det var CK Arnljot som stod för verksamheten.

Den klubben hade dock ledarbrist. Carl-Erik var med om att dra igång motsvarande i Castor och värva över åkarna från klubben med det fornordiska namnet.

– I januari 1948 bjöd SK Falken i Norge tio Castorjuniorer till att träna i Trondheim. Det var inte lätt att få ihop tio. Själv åkte jag med som ledare och utan skridskor.

– Men min moster Kristina Larsson som bodde i Trondheim ville ge mig ett par. Vi gick till legendariske Ivar Ballangruds affär och köpte skridskor. Han var förresten med på vår träning. – Jag hade ingen tanke på eget tävlande och karriär. Två år senare skulle vi ha vårt första SM på Fyrvalle. Veckan före gick SM i stafett och 3000 meter i Gävle. Jag tyckte det var skönt att prova på lite mer än stafetten och blev fyra på 3000 meter. Idrottsbladet skrev om en yngling från Castor i Östersund som gjorde ett flaxlopp som han förmodligen aldrig skulle upprepa.

– Men några dagar senare gick stora SM på Fyrvalle. Det blev mitt stora genombrott. Jag blev tvåa på 1500 meter och trea på 10 000 meter i samlöp med 1948-års OS-guldmedaljör Åke Seyffarth.

– Veckan efter fick jag vara med i landslaget mot Norge och så var karriären igång. Den pågick i fem år, men kunde ha varit längre. OS-bronset 1952 var naturligtvis toppen. 1955 blev jag dock tvungen att välja mellan min yrkeskarriär och en satsning mot OS 1956. Jag fick framgångar på båda planen.

### Castors storhetsperiod

Castor blev den stora klubben i landet och när det var som bäst hade man i princip hela



landslaget inkluderande den stora stjärnan Sigge Ericsson, Olle Dahlberg, under en period även Stig Sjölin, Carl-Erik själv och en rad andra åkare. Bland stjärnorna fanns även ungerske världsmästaren 1949, Kornel Pajor, som hoppade av efter VM och med svensk hjälp, bland annat av Carl-Erik, smugglades över till Östersund för att i Sverige avsluta sina arkitektstudier. Kornel betydde mycket för svensk skridsko och blev Carl-Eriks vän livet ut. Han var förresten också född 1923, men gick bort 2016.

Under glansåren blev det utöver mästerskap också en resa till Japan.

– Vi tävlade i den blivande OS-staden Sapporo och var den första internationella trupp som kom till Japan efter landets krigsisolering.

Carl-Eriks och Siggas framgångar sporrade en ny generation med bland annat rekordolympiern Örjan Sandler och även Heike Hedlund. Det blev en rad EM och VM-tävlingar på Fyrvalla. Men när den arenan fick ge plats för Arméns Tekniska skola och sporten flyttades till Lövsta på Frösön tynade sporten bort även om man t ex hade en världscuptävling på Lövsta.

### Karriär inom BP

Men då hade Carl-Erik sedan länge lämnat Östersund. Genom sitt arbete i bensinbolaget BP, British Petroleum, gjorde han karriär som förde honom till Sundsvall och även Helsingfors innan det till slut blev Stockholm där han blev chef för företagets alla bensinstationer i Sverige. Efter idrottskarriären hade Carl-Erik bildat familj. Pingstafton 1959 gifte han sig i Frösö kyrka med Ingegerd Milde från Gimån, Bräcke. De fick sedan barnen Erik och Eva. När paret firade guldbryllöp på Verkön i Storsjön för 14 år sedan fanns även två idrottskändisar med. Naturligtvis Sigge Ericsson men även norska skidesset Oddvar Brå.



*Sommarbesök i Skatan, Carl Erik tillsammans med Sigge Ericsson. Foto: Privat*

– Oddvar hade då sällskap med ett kusinbarn, Anne Lise från Trondheim, förklarar Carl-Erik.

Carl-Erik blev änklings för två år sedan men har sina två barn, Lars, snart 60, och något äldre Eva inom räckhåll. Lars bor i Jakobsberg och jobbar vid Posten medan Eva gått lite i pappas fotspår och har bensinmack i Avesta, men bor i Västerås. Hon började med mack redan i Sundsvall, där familjen alltid har haft en sommarsamlingpunkt i fiskeläget Skatan. Några barnbarn har han inte berikats med.

THORD ERIC NILSSON



*Författaren är sportjournalist och var under lång tid sportchef på Östersunds-Posten. Bland mycket annat har Thord Eric varit mångårig redaktör för SOF-Bulletinen och är hedersmedlem i Sveriges Olympiahistoriska förening.*

**Asplund i särklass äldst kvar av Oslo-truppen 1952**  
Carl Erik Asplund är den äldste kvar från OS-truppen till

Oslo 1952. Hockeymedaljörerna Lasse Björn och Hans Tvilling (Andersson) födda 1931 och 1928 lever också,

liksom skinnaren Gunnar Ström född 1930. Asplund är också den äldste olympiern i Sverige. ■

## Jubilerande olympier juli–september 2023

**2 juli: Jonas Aspman** fyller 60 år. Född i Leksand. **Klubb:** Leksands Snowboardklubb. **Sport:** Snowboard. **OS 2002:** 28:e parallellslalom.

Under de sista träningarna inför OS-starten parallellstorslalom var Jonas Aspman den som åkte bäst av svenskarna. När det väl var tävlingsdags var Aspman den ende i den svenska kvartetten som inte förmådde ta sig vidare till finalen. Det var i den här tävlingen Richard Richardsson tog medalj. Jonas hade som mål att få en ny OS-chans 2006, men en benfraktur i fotleden ställde till det efter en annars fin start på säsongen 2003. Han avslutade tävlingskarriären 2005 och kan se tillbaka på tre topp 10-placeringar i världscupsammanhang i den olympiska tävlingsklassen. **GL**

**2 juli: Erika Hansson** fyller 60 år. Född i Hedemora. **Klubb:** Sälens IF. **Sport:** Alpint. **OS 1994:** 11:a kombination, 27:a Super-G, 34:e störtlopp, diskv. slalom, storslalom.

Erika körde samtliga discipliner i Lillehammer-OS. Elfte platsen i kombinationen blev bästa resultatet, det var den tävlingen Pernilla Wiberg vann. Erika kom fram som ungdomsstjärna och vann junior-VM i kombination 1992. Just bredden var hennes styrka och hon bedömdes ha en lysande framtid. Men Hansson hade svårt att etablera sig på högsta nivån. OS-chansen fick hon efter några bra kombinationsresultat. 1996 var Erikas bästa tävlingsår

med en andraplats i storslalom vid världscuptävlingarna i Cortina. Just Cortinabackarna passade henne väl. 1999 var tänkt att bli hennes sista säsong när hon plötsligt slog till med en trettondeplats. Karriären fortsatte ytterligare två år och avslutades med tävlingar på den amerikanska proffstouren. Erika Hanssons bror Martin var också utförsåkare och tävlade i OS 1998 och 2006. **GL**

**3 juli: Charlott Sollander** i Alsen fyller 70 år. Född i Frösön. **Klubb:** Östersund-Frösö SLK. **Sport:** Alpint. **OS 1972:** 31:a störtlopp, diskv. slalom, storslalom.

Lotta föddes på Frösön 1963 och tävlade för Östersund-Frösös SLK när hon var med i Sapporo 1972. I inledande störtloppet kom hon på plats 31 på tiden 1.42,97 i den 2 110 m långa banan med fallhöjden 534 m. Vann gjorde Nadig från Schweiz på 1.36,68. Nadig vann även storslalom där Lotta tvingades bryta efter fall mitt i banan och i slalom bröt både Lotta, Nadig och 21 andra åkare. Vann den tävlingen gjorde Cochran, USA. Lotta var ensam alpin dam i truppen till Sapporo och föreslog då själv att man skulle skicka hennes syrra Lena i stället för en präst i truppen. Lottas pappa Stig Sollander (född 1926) var med i tre OS, 1948-56, och tog brons i slalom i Cortina 1956. **TW**

**7 juli: Inger Thorngren-Höglund** fyller 80 år. Född i Uppsala. **Klubb:** Uppsala SS.

**Sport:** Simning. **OS 1960:** 6:a 4x100 m frisim, 13:e 100 m frisim.

Inger var med i simning i Rom 1960. På 100 m fritt gick hon vidare från försöksheat (1.06,1) där hon mötte blivande guldmedaljören Dawn Fraser från Australien som vann heatet på 1.02,1. I semifinalen förbättrade Inger sin tid till 1.05,4 i kamp med bland annat heatsegraren och silvervinnaren Chris von Saltza, USA. På 4x100 m fritt kom Sverige 6:a i finalen på 4.25,1 och slog där Italien och Sovjet. Efter Inger på startsträckan simmade Karin och Kristina Larsson samt Bibbi Segerström. Vann gjorde USA på världsrekordtiden 4.08,9. **TW**

**9 juli: Mats Lindqvist** fyller 60 år. Född i Helsingborg. **Klubb:** Södertälje AK. **Sport:** Tyngdlyftning. **OS 1988:** 14:e i -75 kg. **OS 1992:** 24:e i -75 kg.

Mats var med i tyngdlyftning i två OS, 1988 och 1992. I Seoul kom han 14:e (av 25) i mellanvikt (-75 kg) med resultatet 315 kg (ryck 140+ stöt 175). Vann gjorde bulgaren Gidikov på nytt olympiskt rekord, 375 kg (167,5+207,5). I Barcelona kom Mats 24:a i samma klass på 312,5 kg (142,5+170). Guldet denna gång till moldaviern Kasapu (EUN) på 357,5 (155+202,5) tack vare att han var 250 gram lättare än kubanen Lara som också lyfte 357,5. Lara fick dock guldmedalj fyra år senare då han vann i Los Angeles. **TW**

**19 juli: Odd Brandsegg** fyller 75 år. Född i Målselv, Norge.

**15 juli: Hans Andersson-Tvilling** fyller 95 år. Född i Bromma. Klubb: Djurgårdens IF. **Sport:** Ishockey. **OS 1952:** 3:a. **OS 1956:** 4:a.

Teknisk, spelskicklig forward som tillsammans med tvillingbrodern Stig blev berömd för sitt uppehållande passningsspel – ”fiskliret”. Bildade i Oslo kedja tillsammans med Stig och Lars Pettersson. Hans gjorde fyra mål, två mot Polen och två mot Schweiz.

Totalt i Tre Kronor blev det 40 tävlingsmatcher (20 mål); 36 övriga landskamper (9) och 28 matcher mot klubblag och diverse kombinationer (14). Förutom OS-brons/EM-guld i Oslo vann Hans Andersson-Tvilling VM/EM-guld 1953 och EM-guld 1951. Med Djurgården blev det SM-guld 1950, -54, -55 och -58. Hans var också en utmärkt fotbollsspelare. Anfallaren spelade 4 A-landskamper (0 mål) 1951–53, och var med om att vinna SM med Djurgården 1955. Totalt 152 allsvenska matcher (39 mål).

TW

**20 juli: Peter Forsberg** fyller 50 år. Född i Örnsköldsvik.



*Fyra hockeyprofiler jubilerar i juli: Hans Tvilling blir 95 år,*

**Klubbar:** Modo Hockey, Philadelphia Flyers, Colorado Avalanche. **Sport:** Ishockey. **OS 1994:** 1:a. **OS 1998:** 5:a. **OS 2006:** 1:a. **OS 2010:** 5:a.

Skulle en omröstning göras om vem som är Sveriges bästa ishockeyspelare genom tiderna kan man vara tämligen säker på att Peter Forsberg skulle belägga förstaplatsen. ”Foppa” hade en fantastisk karriär bakom sig när han efter många års skadeproblem lämnade hockeyrinkarna våren 2011. När centern var som bäst var han helt magnifik ute på isen. En tuffing med vinnarinstinkt, härliga händer och ett superbt spelsinne. Vid de två svenska OS-vinster-



*... Peter Forsberg 50*

na var Forsberg i högsta grad inblandad i de avgörande ögonblicken. 1994 gjorde den ännu bara 20-årige ”Foppa” två mål i den avgörande straffläggningen i finalen mot Kanada. Det andra efter en djärv dragning, en straff som senare blev motiv på ett frimärke. 2006 var Peter Forsberg delaktig i Sveriges avgörande 3–2-mål i finalen mot Finland. Forsberg och Mats Sundin assisterade målskytten Nicklas Lidström. Vid OS 2010 var Forsberg svensk fanbärare vid OS 2010. I Tre Kronor är Peter Forsberg noterad för 105 landskamper (29 mål), därav 63 tävlingsmatcher (19 mål). Förutom de två OS-gulden vann Forsberg

blygsam 41:a. Hans internationellt bästa merit är en 15:e plats i Oberstdorf under tysk-österrikiska backhopparveckan 1976. Han har varit med i två VM samt ett VM i skidflygning. 1976 vann han SM både i lilla och stora backen. Och han har ytterligare ett SM-tecken på meritlistan.

GL

**20 juli: Gerola Lindahl -Sturzenbecker** fyller 80 år. **Klubb:** GF Hammarbygymnasterna. **Sport:** Gymnastik. **OS 1960:** 11:a mångkamp lag, 61:a mångkamp ind. 73:a fristående, 29:a hopp, 78:a barr, 48:a bom. **OS 1964:** 8:a mångkamp lag, 53:e mångkamp ind. 65:e fristående, 54:e hopp, 31:a barr, 58:a bom.



*... ”Nicke” Johansson 85 och*

VM-guld 1992 och 1998, Stanley Cup med Colorado 1996 och 2001 **OLYMPIABOKEN**

**24 juli: Nils-Rune Johansson** fyller 85 år. Född i Örnsköldsvik. **Klubb:** Modo AIK. **Sport:** Ishockey. **OS 1964:** 2:a. **OS 1968:** 4:a.

”Nicke” Johansson var MoDos (eller som det då hette, Alfredshems IK) förste storspelare; en skridskostark back med enorm kondition och aktionsradie. ”Nicke”, Guldpuckvinnare 1964, blev närmast en institution i MoDo och därför kom det som en överraskning när Ö-vikaren hösten 1970, 32 år gammal, skrev på för Färjestads BK,



*... Markus Näslund 50.*

där han avslutade elitkarriären. Då var tiden i Tre Kronor över. En lång karriär som började i november 1960 mot Norge i Borås, och inte avslutades förrän vid VM i Stockholm 1970. Ett VM-guld var Johansson med att vinna, 1962 i Colorado Springs (då det också blev EM-vinst). Totalt i Tre Kronor 64 tävlingsmatcher (4 mål); 83 övriga landskamper (6) och 29 matcher mot klubblag och diverse kombinationer (6).

TW

**30 juli: Markus Näslund** fyller 50 år. Född i Härnösand. **Klubb:** Vancouver Canucks. **Sport:** Ishockey. **OS 2002:** 5:a.

Näslund är en av sin generations mest framgångsrika ishockeyspelare. Sammanlagt spelade han 1 117 matcher under 15 år i NHL. 2003 blev han framröstad av NHL-spelarna till Lester B. Pearson Award som NHL:s bästa spelare. Han spelade tolv säsonger i Vancouver Canucks och var lagets kapten i åtta av dem. Vid två tillfällen var han tvåa i NHL:s poängliga. Profsskarriären inleddes i Pittsburgh och avslutades i New York Rangers.

Markus kom fram som ungdomsstjärna i Modo AIK samtidigt som Peter Forsberg. I landslags-sammanhang har Markus ett VM-silver och två VM-brons. I OS var han uttagen till Turin 2006, då alla de stora från Foppa-generationen var samlade. Tyvärr skadade sig Markus och kunde därför inte vara med i jakten på det så efterlängta guld. Hans enda OS-turnering blev därför i Salt Lake City 2002, där laget slogs ut i den beramade kvartsfinalen mot Vitryssland. Två mål och en assist blev Näslunds facit i turneringen.

GL

**Klubb:** Njurunda IK. **Sport:** Backhoppning. **OS 1976:** 25:e stor backe, 41:e normalbacke.

Brandsegg var den ende svensk som var med i stora backen. Med två hopp kom han på den övre halvan i resultatlistan (25:a). En rejäl uppryckning efter den inledande 70-metersbacken, där Brandsegg var



*Gerola Sturzenbecker kallas ofta ”Duddu”.*

Gerola var med i två OS, 1960 och 1964. I Rom kom Gerola 61:a individuellt (av 124 startande) och var med i laget som kom 11:a (här ingick Lena Adler och Ewa Rydell samt Ulla Lindström, Monica Elfvin och Solveig Egman). Hopp var bästa delgrenen och där kom Gerola 29:a. Sovjet dominerade tävlingen och vann lagguld

samt belade de fyra främsta platserna i allroundtävlingen med Latynina som nr 1. I Tokyo förbättrade Gerola placeringarna, 53:a individuellt (av 86) och 8:a i lag. Övriga i laget var Solveig E. Ann-Marie Lambert, Ulla L., Marie Lundquist och Ewa Rydell (nu Orrensjö). Vera Caslavskva från Tjeckoslovakien vann allroundtävlingen och



Sovjet försvarade guldets i lag.

Till följd av en olycka i en gymnastiksal drabbades Gerola 1980 av en svår hjärnskada. En gymnastikelev hoppade snett och höll på att falla på huvudet i cementgolvet utanför mattan. Gerola kastade sig fram och tog emot henne. Olyckan drabbade nu i stället henne själv. Flickans hål träffade i tinningen och Gerola föll ihop. Sturzenbecker drabbades av en svår hjärnskada. När det var som värst hade hon mycket ont i huvudet, pratade osammanhängande, miste känslan i vänster kroppshalva och fick svårt att gå. När hon körde bil körde hon plötsligt vänster i stället för högertrafik. Sex år efter olyckan prövade Gerola en teknik för en mental självhjälpsstråning som kallas Silvametoden. Och den fungerade. Sommaren 1986 återkom hon med full hälsa. Gerola Sturzenbecker kom då att genomgå en egen utbildning i Silvametoden och blev involverad i att sprida tekniken. Några vetenskapliga belägg för att metoden storskaligt fungerar finns inte. Skeptiker klassar verksamheten som en sektliknande religion. För Gerola Sturzenbecker blev det livsavgörande. **TW och GL**

**23 juli: Marianne Berglund** fyller 60 år. Född i Boliden, Skellefteå. **Klubb:** Örebro-cyklisterna, Skellefteå AIK. **Sport:** Cykel. **OS 1984:** 25:a landsväg. **OS 1988:** 44:a landsväg.

Marianne tävlade i cykel i två OS. 1984 i Los Angeles representerade hon Örebro-

cyklisterna och 1988 i Seoul tävlade hon för Skellefteå AIK. Hon deltog i linjeloppet och kom 25:a resp. 44:a. I LA cyklade Marianne (som vann VM i landsväg 1983) redan första tävlingsdagen. 46 startade i loppet över 79,2 km och 200 000 åskådare jublade över seger för hemmanationens Connie Carpenter-Phinney i det första OS-loppet i cykel för kvinnor. Marianne besvärades av en infektion och kom 25:a, nio minuter efter segraren och knappt sju minuter efter de två bästa svenskorna Kristina Ranudd och Tuulikki Jahre som slutade på plats 15 och 16 med samma tid som 7:an. 1988 i Seoul kom Marianne 44:a i klungan som gick i mål på samma tid som ettan Monique Knol från Nederländerna. **TW**

**24 juli: Christina Wahlberg-Bilby** fyller 80 år. Född i Bromma. **Klubb:** Djurgårdens IF. **Sport:** Fäktning, florett. **OS 1964:** Oplac.

Christina var med i florettfäktning i Tokyo 1964. Christina förlorade i första omgången mot blivande segraren, vänsterhandsfäktande ungerskan Ildiko Rejtő. Däremot vann hon mot bl a blivande tvåan Mees från Västtyskland. Dock räckte inte tre segrar till avancemang utan Christina blev oplacerad efter att ha förlorat omfäktning mot Rousselet från Frankrike. **TW**

**24 juli: Eva-Karin Oscarsson-Göthberg** fyller 70 år. Född i Stockholm. **Klubb:** Skurups RF. **Sport:** Ridning dressyr. **OS 1992:** 4:a lag, 15:a ind.

Eva-Karin var med i dressyr tävlingen i Barcelona 1992, där hon tävlade på hästen Lille Claus. Individuellt kom ekipaget 35:a och i lagtävlingen, där Sverige överraskade med att bli fyra, ingick också Ann Behrensors/Leroy, Tinne Wilhelmsson/Caprice och Annica Westerberg/Taktik. Tyskland vann lagtävlingen överlagset och individuellt tog man alla medaljer med Nicole Uphoff på Rembrandt i topp. **TW**



*Torgny Mogren.*

**26 juli: Torgny Mogren** fyller 60 år. Född i Hällefors. **Klubb:** Åsarna IK. **Sport:** Skidor, längd. **OS 1984:** 22:a 15 km, 23:a 30 km. **OS 1988:** 1:a stafett, 24:e 15 km (k), 11:a 30 km (k), 28:a 50 km (f). **OS 1992:** 5:a 10 km (k)+15 km (f) jakt, 9:a 10 km (k) 4:a stafett 4x10 km, 12:a 50 km. **OS 1994:** 27:a 10 km (k), 24:a 30 km (f). **OS 1998:** 34:a 50 km.

Det kan tyckas märkligt att Torgny, eller "Molle" som han kallades, fick ut så lite av sin olympiska karriär, bara en medalj (i stafett i Calgary 1998) på fem spel, där han körde sista sträckan i Canmore och mer eller mindre kunde defilera hem guldets. Men Torgny fick i alla fall kröna sin olympiska karriär med att bära den

svenska fanan på invigningen av Nagano 1998, sitt sista OS.

Mogren var desto mer lyckosam i VM där han är en av de största inom svensk skidåkning med fyra guld, tre silver och två brons. De största framgångarna kom på femmil och i den fria stilen. Torgny har själv förklarat femmilframgångarna med sin åkstil, som inte kostade så mycket kraft. Han åkte ekonomiskt och det gav förstas bra utdelning i långa lopp. Han hann med exakt 40 femmilar under sin karriär. Kronan på verket var hans femmilguld på hemmaplan i Falun 1993 där allt, innan det sista loppet, hade gått på tok. Stämningen i Falun var så dystert, så dystert, men Torgny behöll det goda humöret, reste sig, vann femmil och räddade VM från ett totalt svenskt fiasko. För den bedriften belönades han senare på året med Bragdguldet. Torgny Mogren fick direkt efter karriären utbildning och anställning på en känd sanitetsfirma i Mora. Senare blev han även expertkommentator på radiosporten. Totalt vann han åtta individuella SM och ytterligare sju i stafett samt vann den totala Världscupen 1987. **TW**

**26 juli: Stefan Lövbom** fyller 60 år. Född i Gävle. **Klubb:** Gävle SSK. **Sport:** Skytte, gevär. **OS 1988:** 11:a korthåll, liggande, 18:e korthåll, helmatch.

Stefan tävlade för Gävle SSK i gevärsskytte när han var med i Seoul 1988. I korthåll (50 m) liggande kom han 11:a av 55

deltagare på 596 poäng – bara en poäng från final. Vann gjorde Miroslav Varga, Tjeckoslovakien, som sköt fullt, 600 poäng, i grundserien. I helmatchen 3x40 skott från 50 m kom Stefan 18:e (av 47 startande) på 1.166 poäng. Stefan hade 399 i liggande, 376 i knästående och 391 i stående. Vann gjorde britten Malcolm Cooper som blev den förste att försvara ett OS-guld. I grundserien sköt han 1.180 poäng (400+387+393). **TW**

**27 juli: Jan-Olov Nolsjö** fyller 75 år. Född: Junsele, Sollefteå. **Klubb:** Sundbybergs IK. **Sport:** Tyngdlyftning. **OS 1976:** 8:a +110 kg.

Jocke Nolsjö tävlade i den tyngsta klassen i tyngdlyftning. supertungvikt +110 kg. Hans personbästa kom att bli 176 kg i press, 162,5 kg i ryck och 205 kg i stöt. Sammanlagt har han personbästa på 500 kg (tre försök) och 362,5 kg (två försök). Han är trefaldig svensk mästar och har innehaft svenska rekord i både stöt och ryck. OS-insatsen 1976 var han inte riktigt nöjd med. 152,5 kg i ryck och 185 kg i stöt räckte till åttonde plats. I de här spelen var dopingfallen många och resultatlistorna kom i flera fall att behöva skrivas om. På senare år har Nolsjö kunnat höras som kunnig expertkommentator av tyngdlyftningstävlingar i Eurosport. **GL**

**27 juli: Anders Sandberg** fyller 70 år. Född i Eskilstuna. **Klubb:** Eskilstuna SS. **Sport:** Simning. **OS 1972:** 14:e 4x100 m medley, 12:a 200 m ryggsim, opl. 100 m ryggsim.

Anders Sandberg var med i München-OS 1972. Han simmade ryggsim och kom på plats 21 på 100 m med tiden 1.01,41 (tangerat svenskt rekord) och på dubbla distansen kom han 12:a på 2.11,36 (SR). Ryggsimskungen Roland Matthes från Östtyskland vann båda distanserna på 56,58 respektive 2.02,82 (VR). I medleylagkappen 4x100 m satte Anders svenskt rekord på startsträckan med 1.00.96. Övriga i laget, som kom på plats 14 på tiden 4.06,67, var Gunnar Larsson (bröstsims), Hasse Ljungberg (fjäril) och Anders Bellbring (frisim). USA vann på nytt VR, 3.48,16. **TW**

**29 juli: Sören Carlsson** fyller 70 år. Född i Göteborg. **Klubb:** GKKN, Göteborg. **Sport:** Vattenpolo. **OS 1980:** 11:a.

Sören var med i vattenpolo-landslaget som kom 11:a i Moskva. Det var första gången sedan 1952 som ett svenskt lag var med i OS i denna gren – en plats laget fick tack vare att några nationer bojkottade spelen i Moskva. 12 nationer ställde upp och i gruppspelet nådde Sverige meriterande 4–4 mot Italien som hade vunnit VM 1978. I matcherna om platserna 7–12 lyckades Sverige undvika jumboplatsen genom seger (8–6) i sista matchen mot Bulgarien. Sören med nr 5 på badmössan spelade med i samtliga åtta matcher och han gjorde två av Sveriges 31 mål i turneringen. **TW**

**6 augusti: Rose-Marie Holm-Saxne** fyller 70 år. Född i Landskrona. **Klubb:** GF Idrott, Landskrona. **Sport:** Gymnastik. **OS 1968:** 50:e mångkamp ind,

68:a fristående, 46:a hopp, 43:a barr, 62:a bom.

Med poängen 70,50 kom Rose-Marie på plats 50 i allroundtävlingen bland 101 startande. Vann denna 8-kamp gjorde Vera Caslavskaja, Tjeckoslovakien på 78,25 (hon tog sammanlagt fyra av fem individuella guld – missade bara på bom där hon kom tvåa). Rose-Maries placeringar i delgrenarna var 43:a i hopp och barr, 62:a i bom och 67:a i fristående. Övriga svenska deltagare var Marie Lundquist (48:a på 70,55) och Solveig Andersson (59:a på 70,00). TW

**6 augusti: Pär-Gunnar Jönsson** fyller 60 år. Född i Göteborg. **Klubb:** Västra Frölunda BMK. Göteborgs BMK/VfB, Friedrichshafer, Tyskland, Täby Badminton. **Sport:** Badminton, dubbel. **OS 1992:** 17:e **OS 1996:** 17:e **OS 2000:** 9:e.

Pär-Gunnar Jönsson var med i herrdubbel i badminton i tre raka OS. Alla tre gångerna spelade han i par med Peter Axelsson. 1992 blev det förlust mot det indonesiska paret Mainaki/Subagja (som slutade 5:a och sedan vann guld 1996) med siffrorna 15–5, 15–11. 1996 ny förlust i sextondelen mot tyskarna Helber/Keck med 15–8, 15–13, medan det 2000 blev seger mot Helber nu i par med med Siegemund med 15–7, 17–15. I nästa omgång blev dock indonesierna Hian/Limpele för svåra, de vann med 15–12, 15–11. TW

**6 augusti: Anders Bergman** fyller 60 år. Född i Bollnäs.

**Klubb:** Modo AIK. **Sport:** Ishockey. **OS 1998:** 3:a

Vid OS i Calgary var MoDo-målvakten tredjekeeper och fick ingen speltid. Han är därför inte medaljör enligt den olympiska charteren. 1987 blev det inte heller någon speltid, då Bergman var tredjeval vid VM-vinsten i Wien (vinnare av Svenska Dagbladets guldmedalj). Anders var en duktig elitseriemålvakt i skiktet under de allra bästa. Han lämnade MoDo för spel i Färjestad, där det som bäst blev två SM-silver. Totalt i Tre Kronor blev det 0 tävlingsmatcher (11 som reserv) och 19 övriga landskamper (13). TW

OLYMPIABOKEN

**8 augusti: Jan Jonsson** fyller 75 år. Född i Linköping. **Klubb:** IF Saab. **Sport:** Handboll. **OS 1972:** 7:a.

”Lill-Blöta”, som han kallades, landslagsdebuterade 1969 och spelade sin sista landskamp 1974. Vid handbollens återkomst på OS-programmet i München 1972 ingick han i laget tillsammans med bland andra klubbkamraten i Saab Björn ”Lurch” Andersson, Bo ”Bobban” Andersson, Lennart Eriksson, Bengt ”Benga” Johansson med flera. I sina 36 landskamper gjorde ”Lill-Blöta” i snitt två mål. I de tre matcher i OS som han medverkade blev hans målsnitt per match – just det: två fullträffar. Med IF Saab vann Jonsson tre SM-titlar: 1968, 1973 och 1974. Under några säsonger mellan gulden representerade han IF Guif (Eskilstuna). Jan Jonsson är bosatt på Flanhufts gård vid sjön Sommen i Boxholm. GL

**12 augusti: Bert-Ola Nordlander** fyller 85 år. Född i Sundsvall. **Klubb:** Wifsta Östrands IF (Timrå), AIK. **Sport:** Ishockey. **OS 1960:** 5:a. **OS 1964:** 2:a. **OS 1968:** 4:a. **OS 1972:** 4:a.

Ledaregenskaperna märktes tidigt hos Bert-Ola under åren i moderföreningen Wifsta/Östrands IF. Nordlander var också stark på skridskorna, konstruktiv i passningsspelet och rejäl i tacklingarna. Han blev under sin tid i Wifsta/Östrand världsmästare 1962 (även EM-guld). Inför säsongen 1963/64 bytte han till AIK:s tröja. Han kom under tioalet år att bli en av lagets nyckelspelare. Tre Kronor gjorde Bert-Ola 74 tävlingsmatcher (9 mål); 107 övriga landskamper (8) och 34 matcher mot klubbtag och diverse kombinationer (3). Vid silvervinsten 1964 spelade Nordlander åtta matcher och sköt ett mål. 1967 tilldelades Bert-Ola Nordlander Guldpucken. TW

OLYMPIABOKEN

**26 augusti: Ulf Sundelin** fyller 80 år. Född i Stockholm. **Klubb:** KSSS, Stockholm. **Sport:** Segling. **OS 1968:** 1:a 5,5-metersklassen. **OS 1972:** 6:a i Drake.

Bröderna Ulf, Peter och Jörgen Sundelin såg till att upprätthålla de fina svenska traditionerna när 5,5-metersklassen 1968 gjorde sitt sista (?) uppträdande i OS-sammanhang. Bröderna från Skuru i Nacka genomförde en storartad regatta på Bahía de Acapulco utanför den mexikanska jetsetstaden. Med den av Wallenberg/Sallén-kon-sortiet bekostade ”Wasa IV”



Ulf Sundelin. Nedan seglarsyskonen Sundelin med Ulf i mitten.



dominerade man totalt. Resultatraden 4–1–1–5–1–1 talar sitt tydliga språk.

**30 augusti: Sven von Holst** i Falun fyller 75 år. Född i Solna. **Klubb:** Stockholms KK. **Sport:** Simning. **OS 1968:** Opl. 400 m frisim. Tid. 4.35,0.

I sitt enda olympiska framträdande simmade von Holst i samma 400 m-heat som sin unge landsman Gunnar Larsson. Ingen av dem nådde final. Tiderna var 4.25,0 för Gunnar, och 4.35,0 för von Holst. Segrade i heatet gjorde världsrekordshållaren Ralph Hutton från Kanada, hans tid räckte precis för att ta sig vidare. Förutom OS var von Holst med i två VM och tre EM, dock utan att nå några framskjutna placeringar. Han noterade svenska rekord på 400 meter fritt och 400 m medley. Han gjorde sig också känd som den förste i Sverige att voltvända på sträckor



Sven von Holst, simmare, olympisk ledare och Vasaloppfantast.

längre än 100 meter. Meriterna i bassången i all ära, men Sven von Holst är mest känd för sina insatser som ledare. Redan som 28-åring utsågs han till svensk simnings förste förbundskapten. En syssla han innehade 1977–1984. År 2001 tog han plats i Svenska Simförbundets styrelse och två år senare valdes han till ordförande, en post han innehade i tio år. von Holst har också varit verksam i det europeiska simförbundet. 1984 gjorde han entré i Sveriges Olympiska

Svenskarna stod i en klass för sig. Besättningen var i fysiskt topptrim (segling i massor på sommaren, ishockey på vintern) något som hjälpte i de fuktiga och varma förhållandena. Ett stort plus också till båtsmannen Sune Carlsson, som in i det sista jobbade på ”Wasa” för att få henne i toppskick. Ulf Sundelins vighet gjorde honom till ett naturligt val som trios fördräcksman. TW

**27 augusti: Johan Schältz** fyller 70 år. Född i Burseryd (Gislaved). **Klubb:** Stockholmspolisens IF. **Sport:** Judo. **OS 1976:** 11:a Öppen klass, 10:a -93 kg.

Judokan Johan Schältz tävlade i två klasser i Montreal 1976, dels i lätt tungvikt (-93 kg) och dels i öppen klass. I den egna viktclassen hade Johan merit som EM-femman. I OS blev han placerad i båda. I -93 kg förlorade han i sin tredje match mot blivande bronsmedaljören schweizaren Röhliberger (koka efter 6 min) som han besegrat i EM drygt två månader tidigare. I den öppna klassen blev österrikaren Klaus Wallas för svår i andra omgången. Vinst dock mot Pollak, Österrike (ippon 3.06) och Comri, Panama (waza-ari par 6.00) och Chandri, Puerto Rico (koka). TW



kommitté. Där kom han att vara en aktiv kraft under 20 år bland annat som chef de mission. Civilt arbetade han i 30 år som marknadsdirektör på skogskoncernen Stora. Han var också starkt engagerad inom skidsporten och var ansvarig för skid-VM i Falun 1993 och 2015. Han har också funnits med vid stora skidskytteevenemang. När det gäller Vasaloppet har von Holst under 30 år varit ordförande i marknadsföringsgruppen. Givetvis har han också själv åkt Vasaloppet ett antal gånger. GL



**31 augusti: Stig Käll** fyller 85 år. Född: Stockholm. **Klubb:** Vikingarna SS, Stockholm. **Sport:** Segling. **OS 1964:** 18:e i Flying Dutchman.

Stig Käll föddes i Stockholm 1938. Tävlade i klassen Flying Dutchman tillsammans med lillebror Lars (1933–2009). Placeringen blev 18:e i båten Hayama men bröderna fick många belöningar mer värda än någon olympisk medalj när de bortsåg från alla placeringschanser och räddade den australiensiske gästen Winter från att drunkna i seglingsvattent utanför Enoshima. Det blåste 15 meter per sekund Winters båt Diablo flöt långt bort med kölen uppåt och rorsmannen Dawe försökte där ensam få båten på rätt köl. Winter lämnades av och bröderna Käll kunde segla vidare och blev trots detta 12:a den dagen. Vann gjorde Nya Zeelands med Wells och Pedersen i båten Pandora.

TW

**31 augusti: Kurt Elmgren** fyller 80 år. Född i Hovmantorp. **Klubb:** BK Enig, Växjö. **Sport:** Brottning. **OS 1972:** 7:a fristil -82 kg.

Kurt Elmgren började bra med två segrar mot afghanen Dastageer, fall 3,41 och kubanen Lara på poäng innan han på lösa grunder blev diskad för passivitet efter 8.44 – endast 16 sekunder före matchslut – mot blivande segraren Tediavilij, Sovjet. Sedan hjälpte inte poängseger i 4:e omgången mot Artag från Mongoliet, facit blev en 7:e-plats.

TW



**31 augusti: Helena Elinder-Wielinder** fyller 50 år. Född i Bromma. **Klubb:** Djurgårdens IF. **Sport:** Fäktning. **OS Atlanta 1996:** 31:a värja ind.

Helena började som florettfäktare i Ängby, men kom att bli en bland pionjärerna när värja blev dominerande vapen även bland kvinnor. Elinder, som hon hetta då, fick ett sensationellt genombrott när hon 1993 blev VM-trea. Sveriges första dammedalj i värja. Överhuvud taget var det vid den här tiden uppåt inom den kvinnliga värjfäktningen i Sverige, då Helena var långt ifrån ensam. Det är inte varje dag damfäktare figurerar på omslag i veckotidningar och får stora

**31 augusti: Elin Ek** fyller 50 år. Född i Horndal. **Klubb:** IFK Mora. **Sport:** Skidor, längd. **OS 1998:** 43:a 5 km (k), 35:a 15 km (k). **OS 2002:** 12:a stafett 4x5 km, 25:a 30 km (k), 35:a sprint (f) 25:a 5 km (k)+5 km (f) jaktstart, 19:e 10 km (k) 38:a 15 km (f) masstart. **OS 2006:** 4:a stafett 4x5 km, 23:a 20 km (k), 31:a 15 km skiathlon.

Elin Ek var med i tre olympiska spel. Mest känd är hon ändå för



reportage i dagstidningarna. Men det tidiga genombrottet var svårt att följa upp. Till OS 1996 hade kvalreglerna tuffats till. Sverige hade hoppats få med ett lag, men det var endast Helena som lyckades kvalificera sig. Väl i OS vann hon första matchen mot en finska, men var sedan chanslös mot blivande slutsegraren Laura Fesser. Helena var lång, vilket gav god räckvidd, och hade därtill ett snabbt och explosivt utfall. 1999 åkte hon på en handledsskada och slutade tävla. Efter karriären har hon i omgångar varit (och är) anställd på Sveriges Olympiska Kommitté, där har hon främst ägnat sig åt HR-frågor och varit karriärrådgivare.

GL

slutade på fjärde plats. Elin körde andra sträckan, övriga i laget var Anna Dahlberg, Brita Norgren och Anna-Karin Strömstedt. Få år så mångsidiga som Elin Ek, i hennes samling av SM-guld finns sprint, millopp, distans, skiathlon, jaktstart och stafett.

GL



**2 september: Jupp Ripfel** blir 85 år. Född i Nesselwang. **Klubb:** CK Falken. **Sport:** Cykel. **OS 1968:** 22:a 1 000 m tidslopp.

Jupp, eller Josef som han döptes till, är född i delstaten Bayern i Tyskland men kom till Sverige i början av 1960-talet. Med en explosiv spurt vann han många cykeltävlingar. 1968 representerade han CK Falken, Stockholm, när han var med i OS i Mexico City. I konkurrensen med Fåglumbröderna fick Jupp inte köra landsvägsloppet utan han fick göra sin OS-start i banloppet 1 000 meter. ”Juppen” kom 22:a av 32 startande på tiden 1.08.65. Vann gjorde fransmannen

Pierre Trentin på 1.03.91. **4 september: Lars-Eric Söderberg** blir 75 år. Född i Kulltorp, Gnosjö. **Klubb:** Gnosjöortens JvF, Bredaryd. **Sport:** Skytte. **OS 1972:** 29:a skeet.

Lars-Eric Söderberg var aktiv

som skeetskytt från 1964 till mitten av 1970-talet och deltog i alla stora mästerskap, däribland OS. Under åren kom han att prova alla lerdue-discipliner. Han har också varit domare och ordföranden i tävlingsjuryer på internationell nivå.

GL

**4 september: Maria Brandin** blir 60 år. Född i Kungälv. **Klubb:** Kungälv RK. **Sport:** Rodd. **OS 1988:** 8:a i dubbelsculler **OS 1992:** 5:a singelsculler **OS 1996:** 4:a singelsculler **OS 2000:** 11:a singelsculler. Maria Brandin var med i fyra



raka OS, 1988–2000. I Seoul tävlade hon i dubbelsculler tillsammans med Carina Gustavsson och de tog den då bästa svenska roddplaceringen genom att komma 8:a (2:a i B-final). 1992 i Barcelona tävlade Maria i singelsculler och efter fina insatser i försök och semifinal fanns medaljhopp men orken räckte ”bara” till en 5:e-plats, Sveriges enda poängplats i rodd detta OS. 1996 i Atlanta upprepades scenariot. Maria, som vunnit

VM 1995, var en av favoriterna och förhoppningarna på medalj var efter försök och semifinal stora. I finalen kom en besviken Maria på plats 4, drygt fem sekunder från bronsplatsen som nu togs av danskan Trine Hansen. Vann gjorde Jekaterina Chodotovitj från Vitryssland. I Sydney 2000 kom Maria (som hade tvingats till flera ryggoperationer) 11:a (5:a i B-final) och Jekaterina försvarade sitt guld – nu med efternamnet Karsten. Efter karriären arbetade Maria som först idrottslärare men kom att väcka viss uppmärksamhet när hon övergick till kyrkans tjänst och började som diakon.

TW

**4 september: Magnus Johansson** blir 50 år. Född i Linköping. **Klubb:** Linköpings HC. **Sport:** Ishockey. **OS 2010:** 5:a.

Magnus Johansson var med i åtta VM och vann fyra medaljer, varav ett VM-guld 2006. Han spelade i NHL med Chicago Black Hawks och Florida Panthers. Han var en sväng i Ryssland och spelade KHL, och han var i Schweiz. Hockeykarriären sträckte sig från tidigt 1990-tal till 2015. Han började och avslutade i Linköpings HC. Han blev också den femte i klubbens historia som fick sin tröja hissad i taket i hemmaarenan. I olympiska sammanhang blev det endast en turneringsstart, i Vancouver 2010. Efter en lovande start föll Tre Kronor överraskande i kvartsfinalen mot Slovakien med 3–4. Magnus spelade i samtliga fyra matcher och svarade för två passningspoäng. Magnus Johanssons spelstil

var offensiv och han hade ett fruktat skott. Han är den förste och ende back som i SHL nått över 400 poäng. Han har prisats med såväl Guldpucken (såsongens främste spelare) som Guldhjälmen (mest värdefulle spelare). 2003 vann han SM-guld med Frölunda och 2007 blev det silver med Linköpings HC. **GL**

**5 september: Barbro Eriksson-Flodström** blir 80 år. Född: Oxelösund. **Klubb:** Nyköpings SS. **Sport:** Simning. **OS 1960:** Oplac. 200 m bröstsim

Barbro var med i Rom 1960. I 200 m bröstsim fick hon tiden 2.59,8 som räckte till plats 14 av 29 startande. Guldet vanns av Anita Lonsbrough, Storbritannien, på 2.49,5, nytt världsrekord. Barbro simmade i samma försöksheat som Lonsbrough, vilken vann på 2.53,3 före ungerskan Bartos 2.58,7. Barbro besegrade i heatet Mirkowich, Frankrike (3.01,5), Filippovits, Österrike (3.02,6), Korobova, Sovjet (3.02,7) samt Romolympiadens yngsta deltagare 12-åriga Luciana Marcellini, Italien (3.09,8). **TW**

**8 september: Susanne Wiberg-Gunnarsson** blir 60 år. Född i Örebro. **Klubb:** Katrineholms KK, Fagerviks KK, Timrå. **OS 1980:** Reserv. **OS 1984:** 2:a K-4 500 m. **OS 1988:** 6:a K-4 500 m. **OS 1992:** 2:a K-2 500 m, 9:a K-1 500 m. **OS 1996:** 1:a K-2 500 m, 5:a K-1 500 m.

Som Susanne Wiberg gjorde sig Katrineholmskanotisten tidigt ett namn. Hon var redan

som 16-åring, reserv i truppen till Moskva-OS 1980. Karriären blev lång och successivt jobbade sig den viljestarka och envisa paddlaren fram till en position i världseliten. På toppen av sin förmåga var Susanne kapabel att plocka mästerskapsmedaljer på samtliga distanser från 200 meter upp till maraton.

Den olympiska debuten 1984 slutade med ett silver, men det var ett silver med bismak. Sveriges K-4 hade greppet om guld, men tappade i slutfasen rytmen två gånger och Rumänien tog sig förbi. Susanne (nu gift Gunnarsson) fick vänta åtta år på nästa pallframträdande i ett olympiskt spel. Den här gången med Agneta Andersson bakom sig i K-2. Paret var i spurtan mycket nära att hinna plocka upp tyskorna Ramona Portwich och Anke von Secks ledning – futtiga 12 hundra delar saknades. Så följde det omskrivna kanotbråket, där gamla vänner blev bittra fiender. Gunnarsson ville sköta VM-uppladdningen 1993 tillsammans med maken Rolf. Det gillade inte landslagsledningen med Monika Svedman i spetsen. På hennes sida stod bland andra Anna Olsson och även Agneta Andersson.

Susanne Gunnarsson ansåg sig mobbad, Agneta Andersson menade att Rolf Gunnarsson var ett irriteringsmoment. Konflikten eskalerade öppet i pressen, sprickan blev total mellan de två i silverbåten vid OS 1992. Inför OS i Atlanta 1996 lyckades förbundskaptenen Kalle Sundqvist övertala Gunnarsson och Andersson att sätta sig i samma båt igen.

Konflikten dem emellan var långtifrån löst, men duons hunger efter ett guld fick vågskålen att väga över i riktning Lake Lanier, OS-sjön 85 km nordväst om Atlanta. Där skrevs så ytterligare ett kapitel i den framgångsrika svenska kanothistorien. Precis som 1992 blev det guldstrid mellan Tyskland och Sverige. Men den här gången tog sig Gunnarsson/Andersson förbi. Portwich, nu med legendariska Birgit Fischer bredvid sig, kunde inte svara. I VM-sammanhang vann Susanne fyra raka guld i K-1 maraton: 1992, -94, -96 och -98. Segern 1994 var remarkabel, vunen bara någon månad efter att hon fött dottern Mimmi. Dessutom blev det 1998 också guld i K-2 med Åsa Eklund. I VM sprint erövrade Gunnarsson guld i K-1 5000 meter 1993. Silver i K-2 200 meter 1995, i K-2 500 meter 1981 och i K-4 200 1998. Brons i K-1 500 1995, i K-2 500 1983 och 1995, i K-2 1 000 meter 1998 och i K-4 500 meter 1981. Tillsammans med Agneta Andersson tilldelas hon Svenska Dagbladets bragdguld 1996. **TW**

*(Läs mer på sid 24–27 om guld i Atlanta.)*

**10 september: Kjell Svensson** blir 85 år. Född i Åkers Styckebruk, Strängnäs. **Klubb:** Tabergs SK, Södertälje SK. **Sport:** Ishockey. **OS 1960:** 5:a **OS 1964:** 2:a.

Kjell Svensson var 1960-talets mest stabila svenske målvakt. Tidvis inte lika briljant som Lennart "Klimpen" Häggroth och efterföljaren som Sveriges nummer ett, Leif "Honken" Holmqvist, men jämnare. Svensson hade ytterligare en



fördel. Han utvecklades till en ledarfigur, som med kraftfull stämman dirigerade sitt utförsvär. Sörmlänningen från Åkers Styckebruk gjorde sig framför allt ett namn i Södertälje SK, även om en säsong i Taberg och två i AIK också finns antecknade. Det var som AIK-spelare Kjell Svensson blev världs- och europamästare 1962. OS 1964 i Innsbruck delade han på sysslorna med Häggroth. Det var Svensson som vaktade målet när Tre Kronor i sista omgången säkrade silvret via en famös 8–3-vinst mot Tjeckoslovakien. Kanske som allra bäst var Kjell 1963, då han i hemma-VM togs ut i All Star Team. Totalt i Tre Kronor blev det 35 spelade tävlingsmatcher (15 som reserv); 51 övriga landskamper (29) och 14 matcher mot klubbtag och diverse kombinationer (7). Åren 1972–74 var Kjell Svensson Tre Kronors förbundskapten. **TW**

**10 september: Björn Johansson** blir 60 år. Född i Vänersborg. **Klubb:** Spårvägen GIF, Nordbankens CK, Stockholm. **Sport:** Cykel. **OS 1988:** 3:a lagtempo. **OS 1992:** Diskv. lagtempo. 1987 hade Björn Johansson sitt absolut bästa tävlingsår. Då vann Björn såväl det individuella tempot som linjeguldet vid

SM i Tidaholm. Linjeguldet vann han efter en stenhård spurtuppgörelse med Raoul Fahlin. Året efter blev han uttagen till OS, där laget överraskade stort. Med en enorm finish körde de till sig ett brons. Fyra år senare i Barcelona var Björn och laget nära att upprepa bragden. Vid vändningen låg laget trea, men någon kilometer senare hakade de ihop med varandra och vurrade illa (Johan Fagrell bröt nyckelbenet) och var tvungna att avbryta tävlingen. Mellan åren 1987–92 vann Johansson fem SM-guld.

**KÄLLA: OLYMPIABOKEN**

**12 september Jan Johansson** blir 80 år. Född i Morjärv. **Klubb:** Djurgårdens IF. **Sport:** Kalkåkning. **OS 1972:** 6:a tvåmansbob, 11:a fyrmansbob. **OS 1976:** 16:e fyrmansbob.

Vid OS i Sapporo fanns Jan Johansson med som bromsare i tvåmansbopen som styrdes av sportens svenska eldsjäl Carl-Erik "Jätten" Eriksson. De kom sensationellt 6:a i en bob de fått låna av Italien. Västtysklands andralag vann på tiden 4,57,07 på de fyra åken i backen som hade en fallhöjd på 132 m och en genomsnittslutning på 4,48% (högsta lutning 8%). Sveriges tid var 5.01,40 och efter i resultatlistan fanns 15 ekipage, bl.a. Österrike I, Frankrike I, Japan I, USA I, Kanada I och Storbritannien I samt nio andralag. Jan var också bromsare i fyrmansbopen. I Innsbruck 1976 var Jan åter bromsare i Jättens fyrmansbob. Med i bopen fanns också hans bror Leif och friidrottaren Kenth Rönn. Slutplaceringen denna

gång blev 16:e bland 21 startande ekipage. Östtyskland II, med f d spjutkastaren Meinhard Nehmer som styrman, vann på 3.44,42 mot svenskarnas 3.49,10 i de fyra åken i backen i Igls, 1220 m lång, 14 kurvor och en höjdskillnad på 97 m. **TW**

**13 september: Roland Nilsson** blir 75 år. Född i Arkelstorp. **Klubb:** IFK Västerås. **Sport:** Gång. **OS 1984:** Diskv. 50 km.

Nilsson tävlade för Sverige vid olympiska sommarspelen 1984 i Los Angeles, där han blev diskvalificerad i herrarnas 50 kilometer gång. I samma tävling tog Bo Gustafsson silver. Vid Europamästerskapen 1986 i Stuttgart slutade Nilsson på 19:e plats på 50 kilometer. Han tävlade även i IAAF World Race Walking Cup tre gånger: 1981 (37:e plats på 20 km), 1985 (fullföljde inte på 50 km) och 1987 (51:a plats på 50 km). Vid Nordiska mästerskapet tog Nilsson två silver och ett brons på 20 km gång; silver 1981 och 1987 samt brons 1985. **GL**

**14 september: Carl-Erik Asplund** i Järfälla blir 100 år. Född i Föllinge. **Klubb:** IF Castor, Östersund. **Sport:** Skridsko. **OS 1952:** 3:a 10 000 m, 4:a 1 500 m, 6:a 5 000 m.

*Läs en längre intervju på sid 33–40*

**15 september: Tom Mentzer** blir 80 år. Född i Solna. **Klubb:** Djurgårdens IF. **Sport:** Kalkåkning. **OS 1972:** 11:a fyrmansbob. Mentzer satt bakom boblegen-



daren Carl-Erik "Jätten" Eriksson i fyrmansboken i Sapporo 1972. Med i boken satt också Thomas Gustafsson och Jan Johansson. Förhoppningarna var goda efter tvåans 6:e-plats (i bob lånad av Italien). Svenskarna, som slutade 11:a, hörde dock till dem som kom bort i snövädret över Mount Teine då snön lade sig i drivor i banan och ställde till det för de som startade sent. Det spekulerades också att den svenska boken hade för hårt stål i medarna och därför inte gled lika snabbt på den kalla isen som konkurrenterna. Schweiz l vann och fick tiden 4.43,07 på de fyra åken i den 1563 m långa banan. Sverige hade tiden 4.47,40 (1.1,14+1.1 2,42+1.11,43+1.11,41). TW

**20 september: Patrik Johansson** blir 60 år. Född: Kungsängen. **Klubb:** Lidingö SK. **Sport:** Volleyboll. **OS 1988:** 7:a.

Patrik Johansson var med i det svenska volleybollaget i OS i Seoul 1988. Laget, som leddes av Anders Kristiansson, inledde med en strålande seger mot värdnationen Sydkorea efter en rysare, 10–15, 5–15, 15–12, 17–15, 15–4. Patrik med nr 15 på ryggen var med i Sveriges samtliga sju matcher. Det blev tre segrar (Sydkorea, Bulgarien och Frankrike) och fyra förluster (Sovjet, Italien, Brasilien och Holland). Slutplaceringen blev 7:a efter avslutande segern mot Frankrike med 3–2. I matchen innan hade Sverige matchboll mot Holland och om man klarat den hade placeringen blivit än bättre. USA vann finalen mot Sovjet med 3–1 TW

**21 september: Arne Orrgård** blir 80 år. Född i Ludvika. **Klubb:** FOK, Stockholm. **Sport:** Skytte. **OS 1968:** 20:e skeet.

Lerduveskytten Arne Orrgård var med i OS 1968 i Mexico City när grenen skeet för första gången fanns med på programmet. Arne sköt 189 poäng och det räckte till plats 20 i det 50 man starka fältet. Evgenij Petrov från Sovjet vann guldet efter omskjutning och den andre svensken, Arne Karlsson kom på plats 17 med 190 poäng. TW



**21 september: Ove Lundby** blir 70 år. Född i Handen, Haninge. **Klubb:** BK Örnen, Stockholm. **Sport:** Boxning. **OS 1972:** 17:e -54 kg. **OS 1976:** 5:a -60 kg.

Ove, eller Jätten som han kom att kallas, var med i två raka OS, 1972 och 1976. I München boxades han i bantamvikt (-54 kg). Där det blev förlust i 1/16-final, irländaren Dowling vann med domarrösterna 4–1. Dowling förlorade sedan knappt, 3–2, mot blivande segern Martinez från Kuba. I Montreal fyra år senare boxades Jätten i lättvikt (-60 kg) där han via w.o. och lottning kom direkt in i kvartsfinal där han dock förlorade klart mot europamästaren och blivande finalisten Simion Cutov från Rumänien. TW

## AVLIDNA OLYMPIER

**ULF HÖGBERG** Född: 21 januari 1946 i Göteborg. Död: 16 maj 2023 i Täby. **Klubb:** IFK Lidingö. **Sport:** Friidrott, löpning 1500 m. **OS 1972:** Semifinal (3.43,57; 3.41,45). **OS 1976:** Oplac. (3.47,96)

**JAN LUNDIN** Född: 3 september i Stockholm 1942. Död: 10 maj 2023 i Åkersberga. **Klubb:** Stockholmspolisens IF. **Sport:** Simning. **OS 1964:** 5:a 4x100 m, 5:a 4x200 m.

**BENGT LINDQVIST** Född: 21 april 1934 i Eskilstuna. Död: 28 april 2023 i Strängnäs. **Klubb:** Malmö FF. **Sport:** Ishockey, målvakt. **OS 1960:** 5:a.

**HOLGER SUNDSTRÖM** Född: 17 april 1925 i Göteborg. Död: 9 april 2023 i Göteborg. **Klubb:** Kattegattflottillen, Göteborg. **Sport:** Segling, starbåt. **OS 1964:** 3:a

**NILS SJÖBERG** Född: 12 maj 1925 i Falun. Död: 30 maj 2023 i Vejbystrand. **Klubb:** Arbetarnas GF, Örebro. **Sport:** Gymnastik. **OS 1952:** 17:e mångkamp lag. 130:e mångkamp ind. 89:e fristående. 100:e hopp. 100:e barr. 79:e räck. 172:a ringar. 152:a bygelhäst.

**BIRGER ASPLUND** Född: 21 juli 1929 i Baksjönäset, Åre. Död: 1 juli 2023 i Ås, Krokom. **Klubb:** IF Castor, Östersund. **Sport:** Friidrott, släggkastning. **OS 1956:** Oplacerad (55.03). **OS 1960:** 24:a (57.27). **OS 1964:** 21:a (61.15).

## SOF:S ÅRSMÖTE

# Ordföranden dröjer – men två nya i styrelsen



Avgående Mats Taxén tillsammans med de två nyinvalda: Lennart Bernström(t h) och Jan Ternhag.

## Lennart Bernström och Jan Ternhag är nya ledamöter i styrelsen för Sveriges Olympiahistoriska förening.

Båda valdes in vid årsmötet 17 april och ersätter avgående Mats Taxén och Dimitra Polidis.

De presenterar sig själva på nästa uppslag.

Ordförandeposten är fortfarande vakant i brist på kandidater, men valberedningen med Tomas Persson i spetsen jobbar vidare på en lösning. Förhoppningsvis kan valberedningen presentera en kandidat till det extra årsmöte som planeras att äga rum senare i höst.

Under tiden fortsätter vice ordförande Anders Engström att leda styrelsens arbete som han gjort sedan Mårten Hougström lämnade uppdraget som ordförande hösten 2022.

Birger Fält och Göran Löwgren omvaldes som styrelseledamöter på ytterligare vardera två år.

### Ny valberedning

Nya i valberedningen är Mats Taxén och Folke Höjmar, ny i SOF och med mångårig föreningserfarenhet.

Ett 40-tal medlemmar närvarade vid årsmötet, som leddes av Py Börjeson på Gröne Jägaren, Stockholm. Handbollslegendaren Staf-

fan Olsson (4 OS-silver, 358 landskamper och 855 mål för Sverige, numera förbundskapten för det Holländska herrlandslaget i handboll) var publikdragande gäst.

Förutom många OS-minnen berättade Staffan om vad som fick honom att sluta som spelare, vad tränare sagt om hans långa hår, varför han gjorde snurrfinten vid straffkast och vilka tränare som varit bäst.

### Referat på Facebook

På Sveriges Olympiahistoriska Förenings Facebooksida finns ett referat där Staffan bjuder på fler detaljer från sin karriär.

STEN FELDRICH

## Ny i styrelsen: Lennart Bernström

” Jag föddes i Uppsala 1946 och blev tidigt idrottsintresserad. Lik många unga grabbar blev det fotboll och målvaktsrollen som fascinerade. Idolen var Kalle Svensson och än i dag är favoritlaget i fotboll Helsingborgs IF.

Under 50-talets läsning av Rekord Magasinet tog intresset för Ingemar Johansson och boxning över. Jag började träna boxning och fick tidigt höra att jag hade en viss talang. Den egna boxningskarriären blev kort då det mentala modet svek i ringens tuffa möten.

1971 flyttade jag till Stockholm och började motionsträna boxning på IF Linnea. Där blev jag handplockad som tränare och kom i kontakt med dåvarande förbundskaptenen Sten F Berglund. Sten sände ut mig på träningskurser och jag fick framgångar med mina adepters.

**PÅ OS I LOS ANGELES** 1984 var jag ansvarig för boxarna Stefan Sjöstrand och Vesa Koskela. Genom dessa blev jag också assisterande tränare till Leif Carlsson under OS 1984.

Efter tre års gästspel i Norge som landslagstränare återvände jag till Sverige och efter OS 1992 i Barcelona efterträdde jag Leif Carlsson som förbundskapten. Jag fortsatte till 2007 då lågan för arbetet började slockna.

Jag blev i stället chef för Vålådalens fjällstation, en historisk plats för idrott där jag verkade med stor passion i tre år.

Därefter hade jag ett motionerande pensionärs liv under elva år tills Boxningsförbundet hörde av sig sommaren



Lennart Bernström har fyra OS som förbundskapten. Här med landslagets Adel Belalia.

2018 och frågade om jag inte ville göra comeback. Det som först verkade vara ett skämt blev en passion som flammade upp igen och jag fick än en gång med boxare till OS i Tokyo.

**EFTER FYRA OS** slutade jag som förbundskapten 2022 och sitter i dag som ordförande i Upplands Idrottshistoriska Förening. Våren 2023 fick jag frågan om jag skulle vara intresserad av att ingå i SOF:s styrelse. Med mitt stora allmänna idrottsintresse – samt främst de historiska perspektiven – så tackade jag ”ja” och blev på sedan på årsmötet invald i styrelsen. Jag ser verkligen fram emot arbetet tillsammans med nya styrelsekamrater. En ny era i mitt idrottsliv har startat.

LENNART BERNSTRÖM

## Ny i styrelsen: Jan Ternhag

” Jag är uppförd och gick i skolan i söderförorten Kärrtorp, Stockholm. Efter studier på universitetet har jag arbetat på flera it-bolag, med uppdrag både här hemma och utomlands.

När marathonvågen kom till Sverige under 70-talet började jag att springa maraton. Det ledde till att jag gick med i Svenska Marathonsällskapet och senare kom in i styrelsen, där jag var både webb-master och medlemssekreterare. Efter 18 år i styrelsen utsågs jag förra året till Hedersmedlem. Under tiden i styrelsen scannade jag in medlemstidningen Marathonlöparen vars första nummer kom ut 1968 som en stencilerad tidning. Genom detta arbete fick jag därefter uppdraget att även scanna in samtliga SOF:s tidningar. Ett arbete som jag gjorde förra året, det var så jag kom i kontakt med Olympiahistoriska föreningen.

Sedan flera år bor jag på Södermalm. För att hålla mig igång löptränar varje vecka. Min runda går Reimersholme t/r.

**SEDAN NÅGRA ÅR** ingår jag även i Sveriges



Jan Ternhag delar sin tid mellan IT och löpning.

Fotbollshistorikers och Statistikers styrelse. Min uppgift i denna förening är bland annat att uppdatera hemsidan. Jag sitter numera i flera styrelsen och har ett aktivt föreningsliv och kan därmed bidra till SOF:s verksamhet.

Nu ser jag fram emot att mitt arbete blir för SOF:s bästa.

JAN TERNHAG

### SVERIGES OLYMPIA- HISTORISKA FÖRENING

STYRELSE  
Ordförande  
Vakant

Vice ordförande  
Anders Engström  
tel: 070-775 1336  
anders.engstrom46@gmail.com

Kassör & medlemsansvarig  
Birger Fält  
tel: 070-575 7423  
birger.falt@bredband.net

Ledamot  
Lennart Bernström  
lennart.bernstrom@gmail.com  
Ledamot  
Jan Ternhag  
jan.ternhag@gmail.com

Redaktör Bulletinen  
Sten Feldreich  
tel: 070-763 1053  
sten.feldreich@gmail.com  
Biblioteksansvarig  
Göran Löwgren  
tel: 070-620 1023  
goranlowgren@icloud.com

SOF:s plusgiro 54 14 10-7  
Årsavgift 2023: 250 kr.

Hedersmedlemmar: Thord Eric Nilsson, Åke Olsson, Håkan Sundström, Tomas Persson och Tommy Wahlsten



## Posttidning

Returadress:

SOF c/o Birger Fält  
Vetevägen 2  
145 68 Norsborg

# B

PORTO  
BETALT

# Kunglig glans i OS historia



*Den OS-meriterade prinsen Hubertus von Hohenlohe har sex OS-starter och Norges kung Olav seglade som prins hem ett OS-guld 1928.*

**Norges kronprins Olav tog OS-guld i segling – andra deltagande kungligheter har varit långt ifrån guldmedalj. Prinsen av Lichtenstein var till exempel över två minuter efter vinnaren i störtloppet 1948.**

Tisdagen 10 oktober kl 19 håller Mårten Hougström ett digitalt föredrag om kungligheter i OS. Tre av våra dagars kungliga statschefer i Europa har deltagit i olympiska spel.

Deltagare från europeiska furstehus och deras olympiska insatser är i fokus, men det handlar också om deras liv i övrigt. Bland annat berättar Mårten om de guldmedaljörer, Norges kronprins Olav och Greklands kronprins Konstantin, som båda vann olympiskt guld i segling.

Men han berättar också om prinsen Hubertus von Hohenlohe, som varit verk-

samt som sångare och affärsman och tävlat för Mexiko sex gånger och om prinsen av Liechtenstein som blev distanserad med över två minuter av vinnaren i störtloppet 1948.

Säkert vet många att vår nuvarande kungs far, prins Gustaf Adolf, deltog i Berlin-OS 1936.

Mårten Hougström har förutom sina tidigare insatser i SOF:s styrelse ägnat mycket tid åt kunglig historia och är ordförande i Rojalistiska Föreningen.

Föredraget hålls digitalt via Teams. Mejl med information om hur man anmäler sig skickas till SOF:s medlemmar.

Alla som anmäler sig får en möteslänk via e-post. Inget eget abonnemang på Teams krävs, endast en dator, läsplatta eller smartphone med internetuppkoppling.

**Tisdagen 10 oktober kl 19 digitalt föredrag med Mårten Hougström**